

Møte tirsdag den 11. oktober 2016 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 5):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2017 (Innst. 1 S (2016–2017))
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt varamedlem til Kringkastingsrådet (Innst. 18 S (2016–2017))
3. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet (Innst. 19 S (2016–2017), jf. Meld. St. 28 (2015–2016))
4. Referat

Presidenten: Representantene Kjell Ingolf Ropstad, Gunnar Gundersen og Jan Arild Ellingsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter,

for Akershus fylke, Are Helseth,
for Buskerud fylke, Christopher Wand og
for Sør-Trøndelag fylke, Ferhat Güven, tar nå sete.

Fra den møtende vararepresentant for Oslo, Ingunn Gjerstad, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget under den gjenværende tid av representanten Heikki Eidsvoll Holmås' permisjon.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Oslo, Olivia Corso Salles, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Olivia Corso Salles er til stede og vil ta sete.

Representanten Oskar J. Grimstad vil fremsette et representantforslag. – Det vil han ikke. Da prøver vi oss på representanten Audun Lysbakken, som vil fremsette to representantforslag.

Audun Lysbakken (SV) [10:02:39]: Til stede og klar, president.

Jeg vil gjerne på vegne av representantene Torgeir Knag Fylkesnes, Karin Andersen og meg selv fremme forslag om økt lærertetthet for en inkluderende fellesskole.

Jeg vil også på vegne av representanten Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv fremme forslag om opptakskrav til lærerutdanningen og nasjonal veiledningsordning.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:08]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2017 (Innst. 1 S (2016–2017))

Presidenten: Saken som her ligger til behandling, har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer.

Med hjemmel i forretningsordenen § 46 vil presidenten foreslå at Stortinget likevel behandler denne saken nå.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:47]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt varamedlem til Kringkastingsrådet (Innst. 18 S (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:04:04]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet (Innst. 19 S (2016–2017), jf. Meld. St. 28 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Christian Tynning Bjørnø (A) [10:05:10]: (ordfører for saken): Da er dagen kommet, og vi skal diskutere Meld. St. 28 for 2015–2016. Vi skal fornye Kunnskapsløftet, og det har til nå vært en lang prosess. Det begynte med at regjeringen Stoltenberg satte ned Ludvigsen-utvalget, som skulle se på elevenes læring i framtidens skole. Utvalget la fram flere utredninger og presenterte anbefalinger som både var forankret og hadde stor oppslutning der ute. Ja, jeg vil gå så langt som å si at det i flere miljøer var begeistring å registrere.

Det er en samlet komité som støtter mange av disse anbefalingene fra Ludvigsen-utvalget som også er fulgt opp i stortingsmeldingen. Det er og var stor tilslutning til anbefalingen om at det må ryddes i læreplanene. Det er for mange mål, og ikke alle henger sammen. Elevene må lære å lære, og de må få bedre muligheter til å gå i dybden på temaene. Utvalget foreslo temaer som livsmestring, bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap, og at disse temaene skulle løftes fram som tverrfaglige temaer. Det er en samlet komité som slutter seg til mange av disse anbefalingene. Det er også en samlet komité som støtter at generell del av læreplanen fornyes, så lenge resultatet blir at det bygger opp under skolens brede samfunnsmandat.

La meg lese noen linjer fra komitéinnstillingen:

«Skolen skal bidra til å utvikle elevenes kunnskap og kompetanse slik at de kan bli aktive deltakere i et stadig mer kunnskapsintensivt samfunn. Samtidig skal skolen støtte elevene i deres personlige utvikling og identitetsutvikling. Skolen skal også ta høyde for at samfunnet er stilt overfor lokale og globale utfordringer knyttet til sosial, kulturell, økonomisk og teknologisk utvikling.»

Dette sier mye om det enorme samfunnsoppdraget som skolen har. Denne saken, behandlingen og oppfølgingen, skal favne alt det. Jeg ønsker å takke komiteen for konstruktivt samarbeid. Vi er enige om mye – det er bra. Samtidig opplever jeg at innstillingen fra komiteen er et korreks til stortingsmeldingen på flere punkt. Det vil jeg komme tilbake til.

Ludvigsen-utvalget ble satt ned av Stoltenberg-regjeringen i en tid da mange piler pekte rett vei i skolen. Likevel var det den gang og er det fortsatt noen utfordringer som må løses. En av dem er at 30 pst. av elevene i norsk skole ikke fullfører eller består fem år etter påbegynt videregående opplæring, og mange elever sliter med å tilegne seg de grunnleggende ferdighetene tidlig. I tillegg vet vi at mange elever opplever mobbing og psykiske utfordringer og plager. Vi må lage et læreplanverk som er helhetlig, som henger sammen, og som håndterer disse utfordringene bedre enn det vi klarer i dag.

Norge trenger teoretiske praktikere og praktiske teoretikere. Arbeiderpartiet er bekymret for at grunnskolen i for stor grad er tilpasset et studieforberedende løp. Vi mener at elevenes praktiske ferdigheter i større grad må stimuleres gjennom hele skoleløpet. Det er mange gode eksempler på at læreplanmålene i matte kan konkretiseres i sløydsalen. Vi må derfor sørge for at bredden i skolens fagområder ivaretas nå når det skal ryddes i læreplanene.

En forutsetning for at elevene skal komme seg gjennom grunnskolen og videregående opplæring, er at de mestrer de grunnleggende ferdighetene skikkelig. Det er særlig viktig at elevene lærer seg å lese, skrive og regne på et tidlig tidspunkt. Læreplanverket må bygge opp under dette. Arbeiderpartiet mener at det innenfor de grunnleggende ferdighetene i lesing, skriving og regning må defineres et ferdighetsnivå som alle elever skal hjelpes opp til å nå, det vi har kalt en lese-, skrive- og regnegaranti. Da må læreplanmålene henge sammen, skolen må ha nok ressurser, og vi trenger flere lærere som bedre kan hjelpe elevene til å nå sine mål.

Når vi er inne på grunnleggende ferdigheter: Ludvigsen-utvalget la i sin utredning stor vekt på å styrke elevenes kompetanse i å utforske og skape. De knyttet dette til kreativitet, innovasjon, problemløsning og kritisk tenkning. Mange av organisasjonene i komitéhøringen trakk fram at det er behov for å forsterke dette i stortingsmeldingen. Arbeiderpartiet er enig i det. Arbeiderpartiet er for at vi holder på de allerede definerte grunnleggende ferdighetene, men at perspektivet utvides noe. Vi vil derfor at det utarbeides en ny sjettede grunnleggende ferdighet, knyttet opp mot Ludvigsen-utvalgets kompetanse «å utforske og skape».

På noen konkrete områder er komiteen mer uenig enn på andre. Det gjelder bl.a. vurdering og eksamen. Arbeiderpartiet er i likhet med Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Elevorganisasjonen kritiske til forslaget om flere obligatoriske eksamener i engelsk, matematikk

og norsk. God vurdering handler om langt mer enn flere eksamener. En eksamen er en enkelthendelse som foregår over et relativt kort tidsrom, og der elevene prøves i et mer eller mindre tilfeldig utplukk av læreplanmål – apropos overflatelæring.

I stortingsmeldingen foreslår også regjeringen at man øker grensen skolen har for omfordeling av timer fra 5 pst. til 10 pst. I likhet med flere i komitéhøringen er vi i Arbeiderpartiet redde for at dette, kombinert med forslaget om innføring av obligatorisk eksamen i basisfagene, vil kunne føre til en enda sterkere prioritering av disse fagene på bekostning av andre fag i skolen. Arbeiderpartiet kan derfor heller ikke støtte at kunst- og håndverksfaget deles opp. Vi mener at regjeringen heller burde styrke faget som helhet, både som redskapsfag og som dannelsesfag.

Vi sier ofte at skolen er lærerens viktigste ressurs, og hva lærerne bruker tiden sin på, er derfor avgjørende når vi snakker om best mulig forvaltning av den ressursen. Arbeiderpartiet mener derfor det bør tas en gjennomgang av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Vi må passe på at dette systemet fungerer hensiktsmessig, og at kartleggingsverktøyene ikke bidrar til at vi driver kartlegging for kartleggingens skyld, men at kartleggingen bidrar til økt læring for elevene.

Og når vi snakker om tid: Mange har gitt tilbakemeldinger om at det lokale læreplanarbeidet tar mye tid, og at det er feil bruk av tid. Arbeiderpartiet mener derfor at det lokale læreplanarbeidet slik det framstår nå, bør avvikles. Vi vil heller at lærerne skal bruke tiden og kompetansen sin på å avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen.

Seksåringene som begynte på skolen i høst, skal stå i arbeidslivet til 2080. Det betyr at skolen må omstille seg kontinuerlig. IKT og digitale ferdigheter var noe som man bare for et par-tre tiår siden trodde kom til å gå over. Sann ble det heldigvis ikke. Elevene må i framtiden ikke bare gjøres i stand til å bruke, men også å skape digitalt innhold og digitale tjenester. Arbeiderpartiet mener det trengs en større satsing på IKT og digitale ferdigheter enn det regjeringen til nå har lagt opp til, og vi mener bl.a. at alle elever i skolen må få kjennskap til koding og programmering.

Til nå har jeg snakket utelukkende om hva elevene må kunne i framtiden. Men hva må lærerne kunne? Regjeringen har kommet med forslag om en ny, femårig lærerutdanning. Vi hadde forventet at når man utvider lærerutdanningen med ett år, ja, da hadde man gjort mer plass til det sektoren, Pedagogstudentene, lærerne selv og skolelederne har sagt at de ønsker mer av: mer praksis og mer pedagogikk. Arbeiderpartiet fremmer derfor forslag om å øke praksis vesentlig i den nye lærerutdanningen samt å styrke pedagogikkundervisningen.

Da nærmer jeg meg en avslutning, og avslutningen på denne debatten er startskuddet på konkretiseringen, utarbeidelsen og implementeringen av et nytt læreplanverk. Arbeiderpartiet forutsetter at det legges opp til gode prosesser som er åpne, og som inkluderer et bredt spekter av involverte parter. Ekspertgrupper må ikke kun bety fageksperter, men også ekspertene der ute som kjenner skoledagen best: skoleeierne, skolelederne, lærerne og elevene.

Det er egentlig nå det hele begynner, så jeg vil avslutte med å si at vi ønsker hverandre lykke til. Jeg fremmer med dette forslagene som Arbeiderpartiet står bak i innstillingen.

Presidenten: Representanten Christian Tynning Bjørnø har tatt opp de forslagene han refererte til

Henrik Asheim (H) [10:14:17]: Meld. St. 28 for 2015–2016 er kanskje den viktigste saken som vi i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen kommer til å behandle gjennom hele denne stortingssesjonen. Gjennom denne meldingen både fornyer og videreutvikler vi Kunnskapsløftet, og vi gir noen viktige signaler om hvilke kompetanser elevene kommer til å trenge for fremtiden. Ikke minst vil jeg gi ros til regjeringen for å ha lyttet til mange av de tilbakemeldingene som skolen over tid har gitt, om hvilke utfordringer og muligheter både lærerne og elevene står overfor i fremtiden.

La meg allikevel begynne med å trekke noen lange linjer tilbake til da Kunnskapsløftet ble utarbeidet og implementert. På begynnelsen av 2000-tallet fikk man det som litt tabloid ble kalt for PISA-sjokket, men som egentlig avdekket at for få elever i Norge lærte grunnleggende ferdigheter. Man avdekket f.eks. at hver femte elev, etter å ha gått ti år i norsk offentlig skole, ikke kunne lese og skrive godt nok, og at mange dermed droppet ut av videregående skole fordi de hadde manglende grunnleggende kompetanser. Derfor ble Kunnskapsløftet, som var et arbeid som ble igangsatt av Bondevik II-regjeringen og Kristin Clemet, et omfattende arbeid som resulterte i kanskje den viktigste sosiale reformen vi har vedtatt på 2000-tallet.

Det var to viktige elementer som preget Kunnskapsløftet. For det første skulle man gjenreise tilliten til læreren. Før Kunnskapsløftet ble implementert, var læreplanene veldig detaljerte når det gjaldt hvilke metoder lærerne skulle bruke for å undervise elevene. Det som ikke var spesielt detaljert i læreplanene, var hva elevene faktisk skulle ha lært når timen var slutt. Dette snudde man trill rundt på ved å si at lærerne hadde metodefriheten, men man var tydelig på hvilke kompetanser elevene skulle sitte igjen med etter endt skoledag.

Det andre prinsippet var at for å kunne slippe skolen fri, for at lærerne skulle ha denne handlefriheten, og for at kompetansemålene skulle følges opp, måtte man også kartlegge kunnskapene i skolen. Før Kunnskapsløftet var det nesten ingen kartlegging av elevenes kompetanse. Det at vi den gangen hadde ganske opphetede debatter om nasjonale prøver og kartlegging av elevenes læring, kan nå virke litt rart å tenke på, for i dag er det en ganske omforent enighet om dette. Så ser vi at resultatene av Kunnskapsløftet begynner å synes, ikke minst i lesing, hvor elevene nå leser stadig bedre. Nå skal vi altså videreutvikle Kunnskapsløftet.

Med denne saken legger kunnskapsministeren opp til en fornying som har vært viktig, nettopp fordi en reform som har fungert, også må justeres underveis. Det er ingen ting galt i å erkjenne at samfunnet utvikler seg, og at reformer også kan trenge justeringer for å fungere. Generell del i læreplanen er f.eks. fra 1993, og det er all grunn til å anta at det har skjedd en hel del endringer både i skolen og i elevenes hverdag. Vi har blitt et mer flerkulturelt samfunn, et samfunn hvor informasjonen er langt lettere å få, men det skaper også nye utfordringer som skolen må kunne svare på.

I denne sammenheng vil jeg videreføre litt av det som også saksordføreren sa. Jeg vil takke komiteen for godt samarbeid, og ikke minst saksordføreren for å ha loset en

stor og komplisert sak gjennom komiteen på en måte som gjør at vi har blitt enige om veldig mange av de store linjene. Det gir ro i et så viktig dokument, en ro som både skolen, lærerne og elevene fortjener.

Vi skal altså gi noen tydelige råd om hvilke kompetanser man skal ha fremover, og i forlengelsen av det skal vi også rydde i antallet kompetansemål. Det er mye som tyder på at med Kunnskapsløftets filosofi om nettopp handlefrihet for lærerne, men med klare mål, har det blitt veldig viktig å få «sin» sak inn som et eget kompetansemål. Jeg tror det ikke bare er jeg fra Høyre som i denne saken har hatt møter med veldig mange som er for å redusere antall kompetansemål, men veldig imot å fjerne «sitt» kompetansemål – akkurat som det er stadig flere som jeg har hatt møte med, som etterlyser flere fag inn i skolen, dvs. «sitt» fag inn i skolen. Av og til har jeg lurt på om det er nok timer i døgnet til å gi alle som ønsker seg et nytt fag, det faget de ønsker seg.

Derfor har det fra Høyres side i behandlingen av denne saken også vært viktig av og til å kunne si nei, ikke fordi ikke intensjonen er god eller fordi ikke saken er viktig, men for ikke å gå i den samme fellen som vi forsøker å fjerne, nemlig at vi fyller skolen med nye mål, nye ideer, nye fag, når vi egentlig ønsker å gi lærerne og elevene friheten og muligheten til å fordype seg og drive dybdelæring innenfor noen klare kompetanser.

Innstillingen er, som jeg har sagt, omfattende. Det er gledelig å merke seg at regjeringens stortingsmelding i det store og det hele får tilslutning fra Stortinget. Prinsippene for endring av læreplanen blir vedtatt i dag. Det er også sånn at prinsippene for generell del, inkludert tidsplanen som regjeringen legger opp til, blir godtatt – med et verdiløft. Det vil helt sikkert Kristelig Folkepartis representant utdype nærmere i sitt innlegg. Det blir tilslutning til en økt fleksibilitet i timefordelingen, men dette ber samtidig flertallet om at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med, for å redegjøre for hvordan man kan øke fleksibiliteten uten at det går utover de praktisk-estetiske fagene. For dette er fag som har fått økt tilslutning, både i meldingen og i komiteens behandling, på en slik måte at det er viktig at ikke økt frihet for skolen nå setter det tilbake. Det er også støtte for å dele kunst- og håndverksfaget, men det er et viktig premiss, også fra Høyre i denne sal, at det ikke skal gå på bekostning av håndverksfagets kvalitet.

Det vi ikke får flertall for, dvs. det Høyre og Fremskrittspartiet ikke får flertall for, er kun én sak, og det er å innføre eksamen i alle tre fellesfag i ungdomsskolen i 10. klasse. Det beklager jeg, for jeg mener det ville vært både mer rettferdig og mer ryddig for elevene når de begynner på ungdomsskolen i 8. klasse, å vite hva de skal opp i eksamen i i 10. klasse, i stedet for å sitte i den aulaen, som jeg tror mange av oss har gjort, og håpet på ikke å bli trukket ut, for så å få panikk og lese de siste to dagene. Men når det flertallet ikke kommer, er ikke dette noe stort nederlag heller. Det er et signal fra flertallet i Stortinget og dermed bare å legge bort for denne gang. Så får man ta en ny runde etter valget neste høst.

Det er også slik at de fire samarbeidspartiene har blitt enige om at man skal gjennomgå kvalitetsvurderingssystemet. La meg likevel presisere at dette ikke er en kritikk av at vi har kartlegging og nasjonale prøver. Tvert imot var det, som sagt, et av de viktige grepene som Kunnskapsløftet tok. Men det er helt klart at vi også i den saken hele

tiden må vurdere om disse prøvene treffer riktig, om de kartlegger det vi ønsker å få kartlagt. Stortinget ber også regjeringen om å gjennomgå vurderingspraksis på standpunktbedømming og eksamen. Tidligere har også Utdanningsdirektoratet avdekket at det er en viss forskjell på fastsetting av standpunktbedømmelse ute i skolen, at kompetansen varierer, og det er en naturlig oppfølging av dette.

Så til læreplanene og behandling av disse. Det klare, store flertallet i Stortinget sier at læreplanarbeidet fortsatt skal gjøres ute i skolene. Samtidig erkjenner vi det som mange lærere spiller inn, nemlig at dette for mange blir et veldig stort arbeid, og at ikke alltid kompetansen er god nok ute i skolene til å lage de gode, lokale læreplanene. Derfor oppfordrer vi til mer støttemateriell og også en del nasjonale tilbud til hvordan dette kan gjøres. Men jeg vil advare mot å svinge pendelen den veien som Arbeiderpartiet nå foreslår, nemlig å gå tilbake til nasjonale læreplaner, for det kan ikke være slik at alt som tar tid, er en tids-tyv. Noen ting man gjør i skolen, gjør man også fordi det blir bedre der ute. Jeg er helt overbevist om at mellom store, nasjonale, vedtatte læreplaner og det at man ute på den enkelte skole, i det enkelte fagfellesskapet, kan utvikle sine læreplaner, blir det siste det beste resultatet, også for elevene. Derfor vil det ikke få flertall i dag.

Til slutt to stemmeforklaringer på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet. Vi kommer, selv om vi ikke sier det i innstillingen, til å stemme for III, som handler om at lærernes skjønn og faglige kompetanse skal være avgjørende. Det oppfatter vi egentlig ikke som noen stor endring, og vi mener at dette heller ikke trekker i en annen retning enn det stortingsmeldingen gjør. Derfor støtter vi dette, og det er på mange måter en videreføring av Kunnskapsløftets viktige prinsipper. Høyre og Fremskrittspartiet kommer også til å stemme for VI. Ettersom vi sammen med Venstre har sagt at vi ber statsråden komme tilbake med en oversikt over hvordan man kan sikre de praktisk-estetiske fagene selv om fleksibiliteten øker, betyr det at vi også synes det er naturlig at statsråden kommer tilbake med en plan. Dette vil derfor få tilslutning fra regjeringspartiene.

Presidenten: Skal representanten også ta opp forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre?

Henrik Asheim (H) [10:24:28]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Henrik Asheim tatt opp forslaget han refererte til.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [10:24:37]: Fornyelsen av Kunnskapsløftet skal danne grunnlaget for elevers læring og en aktiv deltakelse i samfunnet vårt. Dette er et langsiktig arbeid som skal sikre kontinuitet for både lærere og elever i framtidens Norge. Ludvigsen-utvalgets to rapporter har sørget for at man har et solid grunnlag å bygge på når man nå har startet på fornyelsen av Kunnskapsløftet. En del av dette arbeidet innebærer også at man må stoppe opp og tenke gjennom alt som faktisk fungerer bra i den norske skolen, samtidig som man erkjenner at samfunnet vårt er i stadig forandring og trenger fornyelse og nytenkning.

Læreplanene skal nå fornyes, sånn at de legger bedre til rette for at elevene skal gå i dybden og få en helhetlig og varig forståelse av fagene. Endringene skal bidra til at det

blir tydeligere hva elevene skal lære, og at det blir lettere å vurdere elevenes kompetanse. Arbeidet skal sikre bedre dybdelæring, sammenheng mellom fagenes kompetansemål på tvers av fag på samme trinn, bedre progresjon og implementering av fagovergripende kompetanser, der det er naturlig ut fra fagenes innhold. I samarbeid med relevante fagpersoner, organisasjoner, skoler og skoleeiere må det utvikles en strategi for fagfornyelsen som ivaretar bred involvering og tilstrekkelig tid til hvert trinn i prosessen. Fremskrittspartiet mener at det er viktig at det nedsettes læreplangrupper som er bredt og hensiktsmessig sammensatt av lærere med praktisk erfaring fra skolen og andre med faglig og fagdidaktisk kompetanse. Samtidig må det også sørges for at lærerutdanningene involveres i selve arbeidet for å sikre en felles forankring av og forståelse for læreplanene.

Som mangeårig lærer i norsk skole er jeg også veldig glad for at det nå skal utarbeides en veiledning til læreplanverket som gir støtte til lærernes planlegging og gjennomføring av undervisningen. Dette vil være med å sikre likhet for elever over hele landet. Skolen skal sørge for kunnskap til alle, og det er derfor viktig at systemet er rettferdig. Elever skal ikke forskjellsbehandles ut fra hvilken del av landet de kommer fra, eller hvilken skole de går på. Det er også viktig at man i dette arbeidet er opptatt av at fagfornyelsen skal bidra til å forenkle lærernes vurderingsarbeid, samtidig som elevenes behov for tydelige og læringsfremmende tilbakemeldinger blir ivarettatt. En tydeligere progresjon i kompetansemålene for fag, og mellom fag, skal også legge forholdene bedre til rette for å gi en mer presis underveisvurdering.

Et svært viktig punkt i meldingen er også at regjeringen foreslår å innføre en utdanningsspesifikk del i de yrkesfaglige læreplanene i fellesfagene matematikk og naturfag. Fremskrittspartiet merker seg også at regjeringen skal vurdere om man i norsk, engelsk og samfunnskunnskap skal ha egne yrkesfagsspesifikke deler av læreplanene. Som lærer med praktisk erfaring fra skolen vil jeg si at jeg virkelig håper at regjeringen nå iverksetter arbeidet med en yrkesretting av særlig norsk og engelsk.

Vi i Fremskrittspartiet er også glad for at det slås fast at en av skolens oppgaver er å forvalte en nasjonal kulturell arv som alle barn og unge skal få ta del i. At alle får kjennskap til vår norske kulturarv, gjør livet rikere og er en forutsetning for at barn, ungdom og voksne fra andre kulturer kan bli integrert og få et godt liv i Norge.

Kunnskap vil være det norske samfunnets viktigste kilde til konkurransekraft, og Fremskrittspartiet er glad for det arbeidet som nå settes i gang med fornyelsen av Kunnskapsløftet.

Anders Tyvand (KrF) [10:28:56]: Hvordan vil vi at norsk skole skal være, hvilke mål skal vi sette oss for skolen, og hvordan skal vi nå disse målene? Barna våre skal lære enormt mye i løpet av de årene de går på skolen, og det er viktig at de lærer det de skal. Det er viktig for den enkelte, det er viktig for samfunnet, og det er nødvendig for at vi skal kunne opprettholde velferdssamfunnet og utvikle det videre.

Skole handler om mer enn grunnleggende ferdigheter. Barn skal lære mer enn å lese, skrive og regne. Da kan ikke PISA-tester eller andre internasjonale tester være den eneste målestokken vi bruker for å vurdere om vi har en

god skole eller ikke, for skole handler om så mye mer. Skole handler om å utvikle hele mennesket – mennesker som er nysgjerrige og kreative, mennesker som kan samarbeide, mennesker som kan leve sammen, respektere hverandre på tross av ulikheter, og som tar selvstendige valg, mennesker som er i stand til å mestre sitt eget liv, og som også er gode medmennesker og samfunnsborgere. Skole handler ikke bare om utdanning, men også om dannelse. Da må vi sørge for at vi skaper en skole som rommer alt dette, ikke en skole som blir for smal og snever.

Stortinget fatter flere gode og viktige vedtak i dag. Noen av vedtakene stiller alle partiene seg bak, og i noen danner en samlet opposisjon flertall mot regjeringspartiene. Men det er altså mye vi er enige om. Det skal ryddes opp i læreplanene og legges bedre til rette for dybdelæring. Vi skal tilpasse læreplanene for yrkesfag bedre til de yrkesfaglige elevene. Folkehelse og livsmestring skal løftes fram som ett av tre tverrfaglige temaer i skolen. De praktisk-estetiske fagene skal styrkes, og opposisjonspartiene står sammen om å be regjeringen komme tilbake med en plan for hvordan dette kan gjøres.

Opposisjonspartiene vil også ha en tillitsreform i skolen med mindre detaljstyring av lærerne, og vi er tydelige på at det er lærernes faglige skjønn og vurderinger som skal avgjøre valg av metoder og virkemidler i undervisningen. Det er positivt at regjeringspartiene nå også varsler støtte til dette. Generell del av læreplanen skal fornyes for å sikre bedre sammenheng mellom den og resten av læreplanverket. Alt dette er bra, og alt dette vil være viktig for skolen og elevene framover.

Men i dag sier Stortinget også nei til forslag fra regjeringen. Vi sier nei til obligatorisk eksamen for alle i både norsk, engelsk og matte. Kristelig Folkeparti deler Utdanningsforbundets bekymring for at dette ville ha bidratt ytterligere til mer vektlegging av disse tre fagene på bekostning av andre viktige skolefag. I tillegg ville det ha ført til at eksamenskarakterene utgjorde en relativt større del av elevenes vitnemål, mens standpunkt-karakterene, vurderingen av elevenes prestasjoner over tid, ville bety mindre. Derfor er jeg glad for at stortingsflertallet sier tydelig nei til dette forslaget i dag.

Kristelig Folkeparti går også imot forslaget om å øke fleksibiliteten i timefordelingen fra 5 pst. til 10 pst. Også dette kunne bidratt til en dreining i retning av basisfagene på bekostning av andre fag. Det er tross alt positivt at Venstre har fått med seg regjeringspartiene på å legge noen føringer for å forsøke å motvirke denne dynamikken noe.

Det er to ting jeg vil nevne til slutt:

Komiteen løfter fram livsmestring som et viktig tema, og det er jeg glad for. Det er for mange ungdommer i dag som har problemer med å mestre livet sitt. Mange opplever et enormt press, mange føler seg mislykket, og mange er misfornøyd med måten de lever livet sitt på. Kristelig Folkeparti har tidligere foreslått å innføre et eget prosjekt som heter «Livsmestring i skolen». På oppdrag fra regjeringen har LNU arbeidet med en lignende modell, og jeg regner med at regjeringen vil følge opp dette arbeidet selv om det bare er Kristelig Folkeparti som etterspør dette i innstillingen.

Det siste jeg vil nevne, er en enighet i komiteen som Kristelig Folkeparti setter stor pris på. Vi har lenge ønsket et verdiløft i skolen. Skolen skal være en aktiv verdiformidler, og skolens verdigrunnlag er nedfelt i skolens for-

målsparagraf. Men det er viktig at disse verdiene ikke bare blir honnørord i en lovtekst. På samme måte som at alle lærere har et ansvar for å jobbe med elevenes grunnleggende ferdigheter, må alle lærere også ta ansvar for å jobbe aktivt med skolens formålsparagraf. Derfor er det flott at et samlet storting nå ber om et verdiløft ved at fellesverdiene i formålsparagrafen innlemmes bedre på alle nivåer og i alle fag i skolen.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Anders Tyvand (KrF) [10:33:47]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Anders Tyvand tatt opp forslag nr. 7, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:34:11]: Vi behandler i dag en viktig stortingsmelding, som flere har sagt, og bakgrunnen for meldinga er som kjent Ludvigsen-utvalgets grundige arbeid, som ble presentert i to NOU-er, i 2014 og i 2015. Utvalget skulle peke på hva elevene ville ha behov for å lære de neste 20–30 årene.

Det er vanskelig å spå om framtida, men det er iallfall én ting som er sikkert: Samfunnet endres i høyt tempo. Det er grunnen til at utvalget mente at fire kompetanseområder ville være viktige som grunnlag for fornyelse av skolen: sjølsagt fagspesifikk kompetanse, men også kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samarbeide og delta samt kompetanse i å utforske og skape.

I debattene om skolen er vi ofte opptatt av den fagspesifikke kompetansen. Vi er alle enige om at det er viktig, men skolens samfunnsoppdrag omfatter mer enn kompetansemål i fag. Elevene skal bli hele mennesker, med sjølløst, gode samarbeidsevner og forståelse av seg sjølløst, forståelse for andre og forståelse for verden rundt. Derfor har vi også ofte diskusjoner om mobbing og elevenes psykiske helse.

Jeg ønsker å løfte fram noen poenger som har vært viktige for Senterpartiet, og som vi har fått oppslutning om i det vi har skrevet i innstillinga. I arbeidet med meldinga har Senterpartiet spesielt vært veldig opptatt av den skjevheten vi har sett utvikle seg i skolen de siste 15 årene. Etter at vi begynte med PISA-tester, har vi skjenet mot en stadig smalere skole. Vi mener det er en bekymringsfull utvikling at det er fagene vi tester elevene i, som har vært førende for skoleutviklingen. Dessverre har regjeringa gjennom forslag i meldinga forsøkt å forsterke dette ytterligere, og det er bra at komiteen kommer med en korreks til dette. Derfor var det nødvendig å påpeke PISA-testenes og de nasjonale prøvenes påvirkning, som vi mener bidrar til å gi oss en smalere skole. Vi frykter også at den ensidige fokuseringen på basisfagene forsterkes over i en smalere lærerutdanning.

Ludvigsen-utvalget har pekt på dybdelæring som viktig for elevenes forståelse av de enkelte fag og sammenhengene mellom fagområdene. Alle er enig i dette, men etter Senterpartiets oppfatning har dessverre ikke alle her i salen skjønnet at vi ikke vil oppnå dybdelæring dersom vi lar internasjonale og nasjonale prøver legge føringer for innholdet i skolen. Ved å fokusere på prøvene og øve til prøvene – ja, det øves til og med til kartleggingsprøver nå for tida – oppnår vi ikke dybdelæring eller -forståelse. Vi øver

elevene slik at de kan svare godt på akkurat det prøvene spør etter. Vi mener dette verken oppmuntrer til å se sammenhenger eller til å øke elevenes motivasjon. Derfor er vi veldig opptatt av at de fagspesifikke kompetansemålene må bli færre, slik at det gis grunnlag for mer dybdelæring.

I innstillinga har Senterpartiet lagt stor vekt på å forklare og begrunne hvorfor vi mener de praktisk-estetiske fagene må styrkes. Derfor har vi skrevet grundig om innovasjon og entreprenørskap og foreslått å ta inn igjen det regjeringa har utelatt i Ludvigsen-utvalgets rapport når det gjelder dette temaet. Vi er litt overrasket over at regjeringa i liten grad har tatt Ludvigsen-utvalgets fokusering på å styrke elevenes kompetanse i å utforske og skape, knyttet til kreativitet, innovasjon, problemløsning og kritisk tenkning, opp i meldinga. Det er litt spesielt, ettersom statsministeren sjøl framhevet innovasjon som en viktig forutsetning for omstilling i sitt innlegg i trontaledebatten i forrige uke. Jeg er derfor glad for at en enstemmig komité har sluttet seg til omtalen av dette i innstillinga, men siden dette var mangelfullt i stortingsmeldinga, vil jeg be Stortinget være oppmerksomme. Det er en fare for at det som er uteglemt, egentlig ikke har et ekte engasjement bak seg. Det bekymrer Senterpartiet – også med hensyn til hva som kommer i den generelle delen av læreplanen. Skal skolen bidra til kreativitet, kritisk tenkning, innovasjon og omstilling, må det ikke bare sies med ord, men det må kjennes i hjertet.

Jeg har i en rekke innlegg og i egne forslag tatt opp de praktisk-estetiske fagenes stilling i skolen. Senterpartiets engasjement for disse fagene handler ikke kun om å motvirke frafall i videregående skole og behovet for å utdanne flere fagarbeidere, men det handler om at ungene våre av nødvendighetsgrunner må få lære seg å lage mat og å lære om å trene, og om fysisk og psykisk helse. Det handler om folkehelse.

Kunst- og håndverksfaget og musikkfaget handler om alt fra tradisjonelt håndverk og design til kunnskap om egen og andres kultur. Skal vi utvikle en teknologisk dupeditt, trenger vi sjølsagt god kunnskap i realfag, men også forståelse for funksjonalitet og design. Skal vi være en del av en oppegående kultur, trenger vi også å lære om og forstå musikk. Det gjør oss til hele mennesker. Ønsker vi at disse fagene skal ha betydning, må lærerne også kunne disse fagene. Derfor mener vi at vi må stille kompetansekrav til lærerne. Derfor er det flott at Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti er med på å fremme krav om å innføre dette.

Samtidig vil jeg advare mot å gå mot en mer faglærerbasert skole. Vår skolestruktur tilsier at alle lærere må undervise i flere fag. En faglærerbasert skole vil bidra til mer sentralisering av skoler, men også gi skolen mindre fleksibilitet. Derfor mener Senterpartiet at alle grunnskolelærere bør ha ett praktisk-estetisk fag obligatorisk i sin utdanning. Det vil gi en grunnforståelse for disse fagene og gi mulighet til å tenke mer kreativt i tilnærmingen til andre fag. Senterpartiet er imot å dele kunst- og håndverksfaget i to. Vi vil ikke at elevene skal måtte velge fordypning i håndverk eller i kunst og estetikk. Vi mener at vi risikerer to ulike fag på denne måten: ett teoretisk og ett praktisk. Teori er en del av håndverksfagene og omvendt. Er det frafallet i videregående opplæring og bekymringen for at en ikke har forberedt elevene på de praktiske yrkesfagene en er redd for, burde Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig

Folkeparti heller pålagt alle ungdomsskoler å tilby arbeidslivsfag til de elevene som ønsker det. Vi mener også at dersom en skal ha eksamen i de praktisk-estetiske fagene, er det en praktisk eksamen som er logisk i et praktisk fag, ikke en muntlig eksamen.

Vi slutter oss til Ludvigsen-utvalgets syn på hvordan vi skal se på teknologiske ferdigheter i framtida, og vi er enig i at grunnleggende kunnskap om datateknologi er veldig viktig. Men når Stortinget er opptatt av teknologisk kunnskap og teknologiske ferdigheter, vil jeg på vegne av Senterpartiet gjøre oppmerksom på at den digitale tilgjengeligheten slett ikke er lik i dette landet. Det kan ikke være slik at vi legger til grunn at digitalt arbeid skal være en del av den grunnleggende utdanninga, for så ikke å ta ansvar for at alle har lik tilgang til bredbånd. Slik er det ikke i dag – og i hvert fall ikke i Oppland. Jeg ber derfor komiteens medlemmer være klar over det kuttet som er gjort i Nkommidler for neste år, slik at det blir sammenheng mellom det Stortinget ønsker, og det Stortinget gjør.

Det har også vært veldig viktig for Senterpartiet å bidra til å gjenopprette tilliten mellom lærere og nasjonale myndigheter. Vi har tatt til orde for en tillitsreform. Det var også dette jeg snakket om i mitt innlegg i trontaledebatten. Jeg regner med at Stortinget får anledning til å komme nærmere tilbake til dette til våren, men flertallet har i dag lagt viktige føringer gjennom å be «regjeringen sikre at det er lærernes ansvar og faglige skjønn som skal avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen for å nå kompetansemål og oppfylle skolens generelle samfunnsmandat». Med dette har vi startet prosessen med å gi lærerne tilliten tilbake.

Jeg mener komiteen med denne innstillinga har bidratt til en første dreining i utdanningspolitikken etter innføring av OECDs standardtester – PISA:

- fra fokusering på kortsiktig øving og testing for standardkunnskap til en understreking av å legge til rette for fordypning og forståelse for sammenhenger mellom fag og områder
- fra mistillit til lærerne til mer anerkjennelse av lærernes kompetanse og ansvar for å avgjøre metoder og virkemidler i undervisningen
- fra ensidig fokusering på kompetansenivået i basisfagene til forståelse for at de skapende og kreative fagene vil bidra til økt forståelse, kritisk tenkning og dybdelæring og på sikt evne til entreprenørskap og innovasjon og dermed omstilling

Til slutt – kort om ny generell del av læreplanen: Senterpartiet deler i utgangspunktet Ludvigsen-utvalgets vurderinger med hensyn til generell del av læreplanen, men det er beklagelig at flertallet støtter regjeringa i at dette viktige fundamentet som skolens oppdrag hviler på, ikke skal behandles i Stortinget, men bare av regjeringa. Vi mener en egen utredning med påfølgende stortingsbehandling ville gitt innholdet i planen større legitimitet. Jeg beklager dette og er spent på i hvilken grad regjeringa nå vil følge opp og avspeile de signaler og den dreiningen som komiteen nå har gjort.

Helt til slutt vil jeg si at dette er en gledens dag, fordi vi har klart å begynne å snu skolepolitikken.

Jeg vil ta opp de forslagene vi har sammen med Sosialistisk Venstreparti, og det forslaget vi er alene om.

Presidenten: Representanten Anne Tingelstad Wøien har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Iselin Nybø (V) [10:44:36]: Det er ingen som vet hvordan framtidens jobber og arbeidsliv vil se ut. Det eneste vi vet, er at mange av de jobbene som folk skal ha i framtiden, ikke finnes ennå. En av skolens viktigste oppgaver er derfor å utdanne dagens elever til å håndtere disse skiftene gjennom omstilling og kreativitet. Ludvigsen-utvalgets arbeid har blitt godt mottatt i sektoren – mye, tror jeg, fordi det tar inn over seg framtidens utfordringer. Dagens elever må lære å lære, ikke bare lære.

Jeg er glad for at kunnskapsministeren i stortingsmeldingen har tatt med mye av det gode Ludvigsen-utvalget kom med, selv om han ikke trekker alt like langt som det utvalget la opp til. Et eksempel på det er de grunnleggende ferdighetene, som beholdes, i stedet for Ludvigsens kompetanseområder. Jeg tror det er fornuftig. De grunnleggende ferdighetene har satt seg i norsk skole, og det er dumt å ta dem vekk nå som de både er innarbeidet og fungerer godt.

Det er mange temaer som har vært drøftet i denne saken, og jeg rekker ikke å komme innom alle, men noen av de temaene som har vært diskutert mest, vil jeg si noen ord om.

La meg begynne med det viktigste, læreren. Det er bred enighet om at det er læreren som er den viktigste enkeltfaktoren i skolen. Det er læreren som er nøkkelen. Derfor henger alt sammen med alt. Jeg er glad for at det nå blir en femårig lærerutdanning, og at det er satt av penger i statsbudsjettet for å styrke lærerutdanningene.

Slik Venstre ser det, må en god lærerutdanning følges opp med jevnlig videre- og etterutdanning, og dette bør være både en rett og en plikt for den enkelte lærer, og det må gjelde alle lærere. I dag er det sånn at det er de som underviser i basisfagene, som blir prioritert når det kommer til videre- og etterutdanning, men det bør etter Venstres mening utvides. Vi bør også se på mulighetene for å stille kompetansekrav i enda flere fag, både for å styrke undervisningen og for å løfte statusen til de andre fagene i skolen.

Dette bringer meg over på noen av de fagene som har vært diskutert spesielt i arbeidet med denne meldingen, nemlig de praktisk-estetiske fagene. Hvis vi legger til grunn at vi ikke kjenner morgendagens arbeidsmarked, men at kreativitet og omstilling vil være viktige kompetanser, må også skolen gjenspeile et mangfold. De praktisk-estetiske fagene representerer nettopp denne kreativiteten som vi snakker så varmt om. De representerer ulike måter å lære på, og de gir elevene en annen form for kompetanse enn det basisfagene tilfører dem. Jeg er derfor glad for at et flertall ber om å få framlagt en plan for hvordan disse fagene kan styrkes både på kort og på lang sikt, og hvordan vi skal kunne sikre lærerrekutteringen.

Jeg er også skeptisk til den delingen av kunst- og håndverksfaget som regjeringen ønsker å se nærmere på, fordi jeg mener at dette er noe alle elever burde kunne noe om, og man bør ikke måtte velge vekk den ene eller den andre delen av dette faget. Jeg deler bekymringen til flere av de instansene som har uttalt seg i denne saken. Flere har hevdet at dette kan medføre en svekkelse av den praktiske delen av faget. Dette er en bekymring vi må ta på alvor, for det er en viktig del av dannelsen og en viktig del av det

elevene bør kunne. Vi vil derfor følge nøye med på at eventuelle endringer i faget ikke skjer på bekostning av den praktiske delen.

Jeg har ofte tenkt at jeg skulle ønske at jeg hadde lært meg touch-metoden den gangen jeg hadde maskinskriving som valgfag på ungdomsskolen, og det er sikkert flere med meg som tenker at det er nyttig kunnskap å ha. Men det er ikke det som er temaet i dag. I dag er det spørsmål om alle skoler skal tilby koding eller programmering som valgfag eller om dette er noe som alle elever bør kunne. Vi ser i Europa at flere og flere anser dette for en viktig kompetanse, og elever rundt om lærer seg dette for å kunne møte morgendagens utfordringer og arbeidsmarked. Det mener også Venstre at de bør lære. Dette begynner å bli en så sentral del av hverdagen vår at det bør inngå som en del av opplæringen for alle elever.

Et annet tema som har vært diskutert en del, og som mange av høringsinstansene har uttalt seg om, er departementets forslag om å øke fleksibiliteten mellom fagene fra 5 pst. til 10 pst. Mange av høringsinstansene har vært kritiske, spesielt fordi de er redd for at det kommer til å gå ut over de praktisk-estetiske fagene. Jeg er glad for at regjeringen er med på Venstres forslag om å komme tilbake til Stortinget med en modell for økt fleksibilitet, men det må ikke gå ut over de praktisk-estetiske fagene. Vi er ikke negative til fleksibiliteten, men vi kan ikke stille oss sånn at det er de praktisk-estetiske fagene som rammes.

Det var Venstre og Johannes Steen som innførte en felles folkeskole i sin tid. Det er vår oppgave å videreutvikle den slik at elevene rustes for framtiden. Vi vil jobbe for en skole der læringsglede, kreativitet og sosial mobilitet går hånd i hånd.

Audun Lysbakken (SV) [10:49:50]: På mange måter representerer denne debatten og behandlingen av denne innstillingen et paradigmeskifte i debatten om skole i Norge. Vi går fra et altfor smalt syn på kunnskap og læring til et bredere syn på læring som legger vekt på dybdelæring og kreativitet. Vi går fra et ofte for instrumentelt syn på hvordan man skal lære, til mindre vekt på testing og mer vekt på tillit. Og vi går fra for mye vekt på teoretisk og tradisjonell undervisning til større respekt og anerkjennelse for behovet for praktisk og aktiv læring.

Den store oppgaven nå er å sette det som Stortinget så tydelig bestiller, ut i livet. Meldingen som regjeringen la fram, var på mange måter et viktig første steg, i den forstand at den adopterte så mye av retorikken og den grunnleggende tenkemåten som lå i Ludvigsen-utvalgets arbeid, men i altfor liten grad fikk politikken på plass. Det var for mye gammel høyrepolitikk i det som kom fra regjeringen. Nå sørger stortingsflertallet på punkt etter punkt for at også politikken kommer på plass.

Det dette handler om, er å skape en inkluderende felleskole, en skole som ikke gir opp et eneste barn. Det er mye godt å si om Kunnskapsløftet, det er mye godt å si om resultatene av det og utviklingen i norsk skole de siste 10–15 årene, men det er også sånn at andelen elever som går ut av grunnskolen uten godkjente grunnskolepoeng, er fordoblet på få år. For mange får spesialundervisning, og vi ser en virkelighet der ungdommen og barna våre preges av prestasjonspress, stress og psykiske lidelser. Alt dette er viktige utfordringer for oss som skolepolitikere. Vi må

skape en skolehverdag og en skoleframtid som gjør noe med disse utfordringene.

Jeg mener at den innstillingen vi har på bordet i dag, peker fram mot det som bør bli den nye skoledagen i grunnskolen i Norge, med et bredere kunnskapssyn, med større vekt på kreativitet og også på trivsel, som det kanskje nå blir lov å snakke om igjen i den norske skolepolitiske debatten. Det må også føre til en diskusjon om tid. Vi kan ikke oppnå dette bare ved å endre læreplanene, vi må også sørge for at det blir tid i skolen til alle disse nye elementene, tid til praktisk-estetiske fag og metoder – som f.eks. drama- og teaterpedagogene, sammen med mange andre grupper, har minnet oss på gjennom sine aksjoner under behandlingen av denne meldingen – tid til fysisk aktivitet, til øvingsarbeid med lærer, livsmestring og skolemat. Det er det vi i SV kaller heldagsskolen. Men hva man kaller det, er ikke så viktig. Det som er viktig, er at vi rydder tid i framtidens skole til det Stortinget nå ber om mer av, og jeg tror nettopp i hvilken retning kommende utvidelser av skoledagen skal gå, blir en av de viktigste debattene framover.

Så trenger vi et generaloppgjør med styringssystemet i skolen. På det punktet kommer vi et stykke med denne innstillingen, men jeg frykter at vi ikke kommer langt nok. Det er ikke mulig med et bredere syn på læring og kunnskap i skolen uten at vi også gjør endringer i styringssystemet. De endringene som vil komme i læreplanene, vil ikke fungere godt nok hvis vi ikke sørger for at det blir mindre av den typen testing som styrer læringen inn på smale spor, og hvis vi ikke sørger for at det blir mindre av unødvendig detaljregulering, kontroll og målstyring, noe som undergraver tilliten til lærerne.

Derfor er det viktig at det blir vedtatt at regjeringen må komme med en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet. Men det er skuffende at det ikke blir flertall for å iverksette det med en gang. Jeg synes det er underlig at ikke Kristelig Folkeparti og Venstre kunne støtte vårt forslag om en umiddelbar iverksettelse.

SV vil også foreslå å gjøre de nasjonale prøvene til utvalgsprøver, nettopp for å sikre at vi ikke i praksis gjennom kvalitetsvurderingssystemet beveger oss i stikk motsatt retning av det vi nå bestiller, nemlig en smalere skole i stedet for en bredere skole.

Målet med dette arbeidet må være at det munner ut i en tillitsreform i skolen, at vi endelig kan svare på det som var temaet i den store lærerkonflikten for to år siden: ønsket om å gjenreise respekten for norske lærere som fagpersoner og skape større rom for det faglige skjønn, den faglige kunnskapen og møtet mellom læreren og eleven, som er det viktigste i skolen. Dette innebærer en fornying av norsk skole. Det er på høy tid, og det er gledelig.

Med det vil jeg ta opp det forslaget som SV er alene om i innstillingen.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har tatt opp det forslaget han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [10:55:17]: Denne stortingsmeldingen gir gode mål for norsk skolepolitikk. En fornyelse og videreutvikling av skolen og Kunnskapsløftet er avgjørende for at Norge skal kunne gjennomføre det grønne skiftet alle synes å være enige om at vi trenger. Men et grønt skifte er ikke bare marginale justeringer av

noe som ellers er likt det samfunnet vi har i dag. Et grønt skifte er et skifte til et samfunn der velferd, økonomi, produksjon og utvikling skjer innenfor de rammene jordas miljø setter, og ikke lenger er basert på stadig økt konsum av jordas ressurser.

Et skifte til et slikt bærekraftig samfunn vil være sterkt kunnskapsavhengig. Det vil kreve mer kunnskap, mer evne til å utvikle kunnskap og mer respekt for kunnskap enn det vi opererer med i dag. I dette bildet er selvfølgelig skolen et helt avgjørende redskap for å sikre en slik utvikling. Derfor hilser Miljøpartiet De Grønne velkommen en bred enighet om at skolen skal være en læringsarena der elevene får solid kunnskap om samfunn og historie og hvordan verden er skrudd sammen. Dessuten må skolen utstyre elevene med forståelse av andre faktorer som er forutsetninger for at folk kan leve gode liv i et demokratisk samfunn. Å forstå bærekraftig utvikling og demokratisk medborgerskap, livsmestring og folkehelse er også viktig for at Norge skal forbli et land det er godt å leve i.

Lærerne er skoleverkets stamme, og lærerne må ha et klart mandat og et stort ansvar for å utforme undervisningen. Miljøpartiet De Grønne er derfor enig med regjeringen i at innholdet i fagene må utformes av fagfolk, mens politikerne, sammen med de som jobber i skolen, og de som er elever der, må ta ansvar for å utforme rammene for at temaene og ambisjonene i den generelle delen av læreplanen blir godt integrert i opplæringen til alle elever og læringer.

Jeg vil trekke fram tre saker der De grønne mener at midlene og målene i meldingen ikke henger helt sammen. Det er eksamen, pedagogisk frihet og gjennomføringen av verdisynet i den generelle delen av læreplanen.

Å kunne sette seg inn i nye ting og løse uforutsette problemer er avgjørende kompetanser. Derfor må dybdelæring og evne til å lære prioriteres enda høyere enn i dag. Men det finnes lite faglig grunnlag for å hevde at flere eksamener fremmer dybdelæring og variasjon i læringsstrategier, og at det vil bidra til å nå de gode målene stortingsmeldingen for øvrig legger for norsk skolepolitikk. Tvert imot mener vi, i likhet med mange andre, at tiden er moden for å se kritisk på hvordan vurderingssystemet kan utvikles i takt med nye behov for kompetanse i samfunnet. Miljøpartiet De Grønne støtter derfor komitéinnstillingen når det gjelder eksamen og sluttvurdering. Det er ikke eksamenskarakterene som skaper ny og framtidsrettet læring i norsk skole, det er vurdering og læring som skjer i godt faglig samspill mellom lærer og elev gjennom hele skoleløpet.

Dybdelæring og evne til å lære, bærekraftig utvikling og demokratisk deltakelse, folkehelse og livsmestring læres ikke av å måles, det læres av å gjøres. Men det forutsetter at lærerne, altså de som kan dette, og elevene, som skal lære det og gjøre det, har tid og ressurser til det i praksis. Det betyr at vi må gi tid til planlegging og gjennomføring av aktiviteter med varierte læringsmetoder, og ikke dynges på med eksamener, målinger og byråkrati.

Etter De grønnes syn er innholdet i den generelle delen av læreplanen godt, men det er en utfordring at verdiene i den ikke kan konkurrere i et test- og papirregime der enkle, målbare kunnskaper alene passer inn. Vi støtter derfor en gjennomgang av den generelle delen av læreplanen, men vi ønsker at dagens verdisyn og temaer videreføres og styrkes i det praktiske læringsarbeidet. Det er i den generelle

læreplanen det helhetlige og viktige verdisynet ligger, og som alle fag skal støtte opp under – ikke bare i formålspargrafen, men i skolehverdagen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:00:08]: Saksordføreren sa at skolen hele tiden må være i endring. Det er noe riktig i det, skolen må jo speile samfunnet utenfor. Samtidig er det også skolens oppdrag å ta vare på noe som er uforanderlig, ta vare på noen ting som står seg over tid, ta vare på en kjerne av kunnskap, det er utdanningsoppdraget til skolen, og ta vare på en kjerne av dannelse – det er skolens dobbelte samfunnsmandat. Det gjenspeiles også i den fagfornyelsen som regjeringen foreslår i denne stortingsmeldingen. Dette er altså ikke en omkalfatring av norsk skole. Dette er en revidering, en fornyelse, en oppdatering av Kunnskapsløftet, en endring av skolens innhold og rammeplaner og også rammene rundt skolen, som det, da det ble vedtatt, var bredt flertall for – og det er bra – og som for øvrig også fikk bred støtte blant lærerorganisasjonene. Jeg må innrømme at jeg ikke kjenner det igjen når noen sier at dette er et linjeskifte for norsk skole. Det virker nærmest som om man er skuffet over at man ikke finner igjen den stråmannen man selv har satt opp.

Men vi foreslår noen endringer som er viktige. Ludvigsen-utvalget har gitt et godt grunnlag, men vi har ikke videreført alt Ludvigsen-utvalget har foreslått. En av de viktigste tingene er at vi har hevet fagenes plass tydeligere. Vi skal ha mer samarbeid, vi skal ha mer koordinering mellom fagene. Men samtidig må vi basere enhver skolereform på der elevene og lærerne tilbringer tiden sin, og det er i skoletimene, fagtimene. Vi må bevare fagenes integritet og bygge på kjernen i faget.

Det er nå ti år siden innføringen av Kunnskapsløftet, som Høyre og Kristin Clemet gikk i bresjen for. Det er på tide med en oppdatering av skolens innhold, det er på tide å fornye læreplanverket. Samtidig er det viktig at vi ikke kaster barnet ut med badevannet. Vi må bevare og sikre en kjerne av kunnskap i skolen. Jeg er ikke blant dem som mener at i en tid da alt er tilgjengelig på nettet, er kunnskap overflødig, kanskje snarere tvert imot: Nettopp i en tid da det flyter over av informasjon, er en kjerne av kunnskap viktig. Samtidig må kunnskapen også kobles til kompetanse. Det holder ikke bare å kunne noe, man må forstå det, og man må kunne bruke det også. Og igjen må dette knyttes til fagene.

Det har i debatten vært tendenser til at f.eks. et begrep som «kreativitet» oppfattes som noe som nærmest flyter over vannet i Skole-Norge. Men hvis man skal lære elevene kreativitet, må det skje i arbeidet med fagene. Det betyr at kreativitet, det å kunne analysere, det å kunne løse nye og ukjente problemstillinger, vil være litt annerledes i kunst- og håndverksfaget enn i historiefaget og matematikkfaget.

Målet med fagfornyelsen er bedre læring og at elever bedre forstår det de lærer. Vi skal fornye fagene gjennomgående. Vi skal ha et læreplanverk som blir et bedre arbeidsverktøy for lærerne. Vi skal skape bedre sammenhenger. Vi skal skape bedre progresjon og få slutt på at det er læreplanmål på forskjellige trinn som ikke egentlig gir noe nytt eller ny innsikt for elevene. Vi skal kutte ut og forenkle og slanke læreplanene. Vi skal inn til kjernen, essensen, anatomen av fagene for å få tydelig fram hva det er, men også for å gi lærerne, skolen og elevene større mulig-

het til å fordype seg, til å gå i dybden, men også til virkelig å kunne forstå, hvis de sliter med det.

Det er viktig å fornye også generell del, men ikke fordi dagens generelle del er dårlig – snarere tvert imot, dagens generelle del er et flott skrevet dokument, som vel nærmest egenhendig ble ført i pennen av daværende utdanningsminister Gudmund Hernes. Men fordi Norge har endret seg, fordi – til en viss grad – synet vårt på hva skolen skal være, og kunnskapen har utviklet seg, må generell del også følge etter. Det er noen som har tatt til orde for at generell del nærmest burde skjæres ned så kraftig at den kunne få plass på et halvt A4-ark. Jeg er grunnleggende uenig i det. Det er ikke slik at alt som fyller mer enn en halv side i skolen, er en tidstyv. Generell del må og skal fortsatt være en beskrivelse av skolens brede samfunnsmandat og en beskrivelse av hvordan skolen, sammen med hjemmet og resten av samfunnet, skal bidra til å utdanne og utvikle hele mennesker.

Vi foreslår å beholde de grunnleggende ferdighetene, og jeg er veldig glad for at det er et klart flertall for det. Å kunne lese, skrive, regne, kommunisere muntlig og ha digital kompetanse er helt avgjørende for å kunne klare seg i resten av skoleløpet. De grunnleggende ferdighetene handler ikke bare om at man knekker lesekoden i 1. eller 2. klasse. Det handler også om hvordan man klarer å bruke f.eks. skriftspråket til å kunne uttrykke seg, delta, forstå og analysere senere i skoleløpet.

Samtidig foreslår vi at det skal være tydeligere hvilke fag som har eierskap til de grunnleggende ferdighetene, og vi foreslår at digitale ferdigheter, som dessverre har vært omsvøpt av en del usikkerhet, skal bli tydeligere.

Vi foreslår også endringer for å gjøre innholdet i fagene tydeligere og klarere. La meg ta ett eksempel, som ikke så mange har nevnt, og det er forslagene våre når det gjelder yrkesfag, om å tilpasse matematikken bedre og tydeligere til den retningen man har valgt. Vi har i mange år hatt et veldig vellykket prosjekt som heter FYR, som forrige regjering satte i gang, og som handler om at man skal yrkesrette fellesfagene på yrkesfagene. Nå tar vi ett steg lenger og sier at der det er relevant, vil vi også ha egne læreplaner, ikke med lavere krav, men med mer tilpasset matematikk.

Forslaget vårt om å vurdere og dele opp kunst- og håndverksfaget må også leses som det samme. Hvis man går inn og ser på læreplanen for kunst og håndverk, vil man se at det er fire overordnede temaer – visuell kommunikasjon, design, kunst og arkitektur. Symptomatisk nok ligger f.eks. det å kunne bygge og teste bærende konstruksjoner under arkitektur. Etter min mening har det som mange husker som et fag, som var veldig praktisk, som dreide seg om håndverksferdigheter, veldig mange steder blitt et kunsthag og et estetisk fag. Man har studiespesialisert det eller sett på faget med studiespesialiseringens briller. Det vi kommer til å jobbe videre med nå og se på, er om faget kan deles opp i to praktiske fag – det ene som et mer yrkesforberedende håndverksfag, det andre som et fag som ligger tettere opp til dagens fag, altså nærmere visuell kommunikasjon, design, kunst og arkitektur. Det vil etter min mening kunne styrke de praktiske fagenes plass i skolen.

Det er også viktig å ha klart for seg hvorfor mange er bekymret for de praktisk-estetiske fagene. En årsak er at de relativt sett utgjør en mindre andel av skoledagen i dag enn tidligere. Det er det flere regjeringer som har ansvaret for. Forrige regjering økte f.eks. matematikktimetallet, vi

har økt naturfagtimetallet. Man har ikke økt timetallet til de praktisk-estetiske fagene. Den aller viktigste grunnen er at de praktisk-estetiske fagene har svake fagmiljøer rundt om på skolene. Det er altså for få som etterspør lærere som faktisk har fordypning, faktisk har utdannelse i de praktisk-estetiske fagene, som også Senterpartiets representant var inne på. Det gjør at de praktisk-estetiske fagene har en skyhøy andel lærere uten kompetanse i faget, og det gjør også at det lett blir pustehullsfag. De praktisk-estetiske fagene er ikke pustehullsfag, selv om elevene kanskje kan like dem, de er en sentral og viktig del av allmenndannelsen og allmennutdannelsen i skolen. Derfor vil en viktig del av å styrke de praktisk-estetiske fagene nettopp være å vurdere å innføre kompetansekrav for nye lærere også der, og så må man tenke på hvordan det kan gjøres på en praktisk måte.

Til slutt litt om prosessen: Vi som politikere og folkevalgte skal legge de overordnede rammene for skolen. Det er vår demokratiske oppgave. Men vi skal ikke sitte og detaljstyre og flikke og lage læreplaner i skolen. Det skal heller ikke ekspertgrupper i lukkede rom gjøre.

Jeg har fått kritikk fra noen representanter fra noen partier for at jeg ikke tok flere valg på forhånd i denne meldingen, for at jeg nettopp åpner for en bred prosess som skal invitere ikke bare lærerorganisasjonene, men den enkelte lærer, profesjonen, faglærerne, de som er opptatt av og gløder for fagene sine, inn i å forme morgendagens skole. Det er et valg jeg står for ett hundre prosent, for nettopp på den måten kan man lage en læreplan som ikke bare er faglig solid, men som også har en klar og sterk forankring i Skole-Norge.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Christian Tynning Bjørnø (A) [11:10:19]: Komiteen avviser regjeringens forslag om flere eksamener. Komiteen vil ikke ha økt fleksibilitet i timefordelingen, som regjeringen i utgangspunktet la opp til. Komiteen vil gi lærerne økt tillit – at det tas en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet. Komiteen forsterker tydelig det som handler om praktisk-estetiske fag, kreativitet, entreprenørskapstankegang og IKT, i sin innstilling. Er statsråden komfortabel med at innstillingen på disse konkrete områdene er en så tydelig korrekt til det statsråden opprinnelig la fram i meldingen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:11:02]: Jeg er komfortabel med at vi lever i et demokrati, og at vi er en mindretallsregjering. Sann vil det alltid være. Den gjengivelsen representanten Tynning Bjørnø ga, var ikke helt presis. Når det gjelder f.eks. fag- og timefordeling, har regjeringspartiene et flertall sammen med Venstre for å se på om man kan gjøre det på en måte som øker fleksibiliteten, men uten at det går på bekostning av de praktisk-estetiske fagene.

Flere av de andre forslagene til komiteen mener jeg er helt naturlige oppfølginger, f.eks. når det gjelder å komme tilbake til en større plan for de praktisk-estetiske fagene. Vi har nå flertall for å se på om vi skal ha en todeling av kunst- og håndverksfaget og styrke den praktiske siden ved de fagene. Da er det også naturlig å komme tilbake til Stortinget og ta det i en større sammenheng.

Helt til slutt til dette med eksamener: Det er helt greit at flertallet mener noe annet enn regjeringspartiene. Det er i og for seg ikke noe overraskende. Men når man argumenterer som om eksamen i skolen ikke har noen effekt, er man farlig nær å underminere eksamensordningen som helhet også. Det vil jeg advare stortingsflertallet mot.

Christian Tynning Bjørnø (A) [11:12:05]: Statsråden avslutter med dette som handler om eksamen. Innlegget til representanten Asheim bekreftet også Høyre og Fremskrittspartiets enorme tro på at flere obligatoriske tester og eksamener fører til bedre læring. Det er en interessant studie. For skoleverket er kritisk, lærerne er kritiske, elevene er kritiske, foreldrene er kritiske, og heldigvis er flertallet i denne salen kritiske. Vi skal ha eksamen i norsk skole, men dette handler om omfanget. Professor i pedagogikk Arild Raaheim har uttalt at eksamen gir overflateorientert læring, og sier følgende:

«Vår oppgave er ikke å utdanne papegøyer. I altfor stor grad driv studentar med reproduksjon av kunnskap.»

Hvordan begrunner egentlig statsråden regjeringens enorme tro på at flere eksamener fører til bedre læring?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:12:59]: Det er minst tre grunner til at regjeringspartienes forslag er fornuftig. Den første er forutsigbarheten for elevene. Det betyr at man kan jobbe jevnt og trutt, for man vet hvilke fag man vil komme opp i – i hvert fall i de tre grunnleggende fagene norsk, engelsk og matematikk – og ikke som i dag, hvor det er helt bingo.

Det andre er at vi må – og det vil jeg anta at også Arbeiderpartiet mener, siden man støtter dagens eksamensordning – anta og mene at også eksamen har en læringseffekt, at det at elevene må opp til en større prøve på slutten av året, kan øke læringstrykket. Det har bl.a. vært forsket på at innenfor f.eks. matematikk kan det å vite at man vil komme opp i matematikk, gi læringseffekter som strekker seg over lengre tid – med andre ord kan eksamen ha en funksjon.

For det tredje: Som jeg sa, er det helt greit at stortingsflertallet mener noe annet enn regjeringspartiene, men når man argumenterer mot at eksamen har noen funksjon i norsk skole, er det eneste logiske steget å ta skrittet helt ut til venstre og avskaffe eksamen. Hvis det er det som er Arbeiderpartiets nye politikk, blir det interessant å se.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:14:09]: Jeg kan forstå at statsråden mener at meldinga ikke var noen stor dreining i skolepolitikken, men innstillinga er det. Det sier jeg på den bakgrunn at den gir tillit til lærerne og ikke til skolelederne. Det er lærerne som skal bestemme metodene og hvordan man skal undervise. Det kommer en ganske kraftig kritikk fra et flertall om målstyringsregimet – at det gir en smalere skole. Det er en dreining. Det er også en vektlegging av de praktisk-estetiske fagene og en tilslutning til mer fokus på entreprenørskap, som er mye tyngre enn det som ligger til grunn i meldinga. Så er det sagt.

Så tenkte jeg at jeg skulle stille et spørsmål i forbindelse med dette å styrke praktisk-estetiske fag. Vi har foreslått at praktisk-estetiske fag skal være obligatorisk i lærerutdanninga. Statsråden sa til slutt at han ønsket å se på det å stille

kompetansekrav til dem som skal undervise i fagene, men regjeringspartiene er ikke med på forslagene i innstillinga. Hvordan ser statsråden for seg at en skal styrke de praktisk-estetiske fagene hvis vi ikke skal stille krav til dem som skal undervise, og at ingen skal ha dette som grunnleggende i lærerutdanninga – for da mister vi jo kompetansemiljøene ...

Presidenten: Da er taletiden ute.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:15:27]: Det står jo i meldingen at regjeringen vurderer om vi skal ha kompetansekrav for nyansettelser i de praktisk-estetiske fagene. Nå er det ikke nødvendig for Stortinget å fremme eller stemme for alle forslagene på nytt. Det er tilstrekkelig at det står i stortingsmeldingen, og det er noe jeg kommer til å følge opp.

Når det gjelder diskusjonen om målstyring, er det, så vidt jeg vet, ikke flertall i denne sal for at man skal gjøre de nasjonale prøvene til utvalgsprøver, som bl.a. SV har foreslått, og som jeg mener vil være et av de største tilbakeskrittene for norsk skole på lang, lang tid.

Det er, slik jeg har lest det, heller ikke slik at det er flertall for forslaget om at vi skal ha en nasjonal bestemmelse om hvor mange tester kommunene kan få lov til å ha lokalt. Man kan ha forskjellige meninger om det og stemme forskjellig i kommunestyrene, men det er noe vi overlater til skoleeierne.

Så er det et flertall for – og det er jeg veldig glad for, for det er helt i tråd med det vi mener i meldingen – at de nye læreplanene skal bygge på det samme som Kunnskapsløftet, nemlig at det er skolene og læreren som skal ha metodefrihet, mens vi skal sette opp læringsmålene. Det er en viktig understreking som det er fint at Stortinget gjør.

Anders Tyvand (KrF) [11:16:45]: Kristelig Folkeparti har lenge vært opptatt av å løfte livsmestring tydeligere inn i skolen og gi rom for undervisning som gjør elevene i stand til å mestre sitt eget liv. Det er Ludvigsenutvalget opptatt av, og det er også komiteen opptatt av.

Kristelig Folkeparti har tidligere fremmet et forslag om et prosjekt som vi har kalt «Livsmestring i skolen». Da fikk vi en tilbakemelding fra statsråden om at dette var noe som kom til å bli ivarettet i stortingsmeldingen. Jeg skulle nok ønsket at det ble løftet enda tydeligere fram. Så er det sånn at regjeringen har selv tatt initiativ til å sette i gang et arbeid med dette, og det er LNU som har gjort en jobb på vegne av regjeringen. Mitt spørsmål er om regjeringen kommer til å følge opp og teste dette ut i norsk skole.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:17:41]: Jeg har hele tiden vært skeptisk til «livsmestring» som et eget fag. Den aller viktigste grunnen til det er at temaet «livsmestring» hører naturlig hjemme i flere fag. La meg ta noen eksempler: Det hører naturlig hjemme i naturfag og biologi, fordi man kan lære om hvordan kroppen fungerer, hva som er de medisinske årsakene til f.eks. psykiske lidelser. Det hører naturlig hjemme i mat og helse, hvor man kan lære om hvordan kosthold henger sammen med hvordan man har det. Det hører naturlig hjemme i et fag som kroppøving, hvor man ikke bare skal løpe etter en ball, men også lære om hvordan kropp og sinn fungerer. Det kan også høre naturlig hjemme i f.eks. norskfaget eller

matematikkfaget, hvor man skal lære å styre sin personlige økonomi. Det er en av grunnene til at vi har fremhevet «livsmestring» som ett av tre fagovergripende temaer som vi mener skal inn i fagene der det er naturlig, problemstillinger man skal jobbe med. Jeg mener at det vil gi en veldig god forankring for et mye sterkere arbeid for livsmestring, psykisk helse etc. i skolen.

Iselin Nybø (V) [11:18:56]: I innstillingen viser et flertall til et Dokument 8-forslag som tidligere har vært behandlet i Stortinget, der vi ba regjeringen om å utrede hvordan læreplanene kan bidra til å ivareta at alle elever får et tilbud om en overnattingstur, f.eks. et leirskoleopphold. Nå har regjeringen lagt fram budsjettforslaget sitt, og der ser vi at det ligger inne det jeg vil si er et ganske lite avsnitt der det problematiseres hvorvidt man kan bruke læreplaner til å pålegge kommuner å gjennomføre en overnattingstur. Man konkluderer vel i det avsnittet med at det bør skje gjennom lov.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva mener egentlig statsråden om leirskoleopphold og at alle elever bør ha et tilbud om en eller annen form for overnattingstur? Mener statsråden at han nå har oppfylt det som Stortinget ba om i det Dokument 8-forslaget, hvor vi ba om at han skulle utrede dette gjennom læreplanarbeidet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:20:01]: Jeg er veldig for leirskole. Jeg er veldig glad for at de fleste elever i Norge får dra på leirskole. Jeg mener også at det er viktig at flest mulig får være med, og at ikke foreldre f.eks. av en eller annen grunn sier at en ikke får være med på leirskole. Det er viktig.

Så er det også en vurdering i denne saken, som på veldig mange andre områder, nemlig om hva det er som skal inn i læreplanene av det som går på hvordan man underviser. Dette går egentlig til kjernen av spørsmålet om metodefrihet. Det er også noen som mener at vi burde lage nasjonale regler for hvor mye av undervisningen som skal foregå ute. Det er jeg ikke for. Jeg er veldig for ute-undervisning, men jeg mener at det må det være opp til læreren og skolen – metodefrihet – å avgjøre. Å lage en regel om at man skal ha et så og så langt opphold på leirskole eller noe annet tilsvarende, mener jeg ikke bør inn i læreplanene. Det er et spørsmål om metodefrihet. Hvis man ønsker det, må man gjøre det gjennom lov. Jeg mener dagens regelverk fungerer tilfredsstillende. Jeg mener det i stor grad gjør at mange får lov til å dra på leirskole, og ønsker ikke en lovfesting.

Audun Lysbakken (SV) [11:21:18]: Det er interessant at det er opposisjonen som understreker den forandring og fornying som ligger i denne innstillingen, mens statsråden og regjeringspartiene forsøker å dysse det ned. Det reflekterer vel nettopp at her er det et stortingsflertall som presser på for positiv fornying og forandring, mens regjeringen på en del viktige områder stritter imot.

Hvis vi skal få til tillitsreform i skolen, som mange partiers representanter har snakket om i dag – det er svært gledelig, for ikke så lenge siden var det bare SV som snakket om tillitsreform – er vi nødt til å gjøre noe med det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Vi kan ikke bare endre læreplanene. Det er dessverre ikke flertall for forslaget om å pålegge statsråden å iverksette en slik gjennomgang.

I stedet er det flertall for en formulering om å «vurdere en gjennomgang» og komme tilbake til dette på en god måte til våren. Det kan bety mange ting. Jeg vil gjerne vite hva statsråden legger i det, og be ham garantere at dette blir noe mer enn et nei – nok en gang – til en slik gjennomgang, som så kommuniseres i et lite avsnitt i revidert nasjonalbudsjett.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:22:30]: Meldingen har jo «fornyelse» i tittelen, så helt fremmed for begrepet «fornyelse» er vel ikke regjeringen heller. Men når særlig SV forsøker å fremstille dette som en slags SV-melding, er det fordi SV ikke kjenner igjen sin egen stråmann, rett og slett.

Til spørsmålet: Det er naturlig at når man har en gjennomgang av læreplanene, ser man også på kvalitetsvurderingsrammeverket. Det er naturlig, der kan det være ting som burde oppjusteres og endres. Det var også noe Ludvigsen-utvalget sa. De foreslo ikke et offentlig utvalg eller en NOU, men at man skulle se på det i lys av de nye læreplanene. Det vil ligge et stykke frem i tid, rett og slett fordi jeg har lagt opp til en ganske åpen prosess, som også vil ta litt lengre tid enn hvis vi politikere skulle bestemme alt. Men hvis det representanten Lysbakken lurer på, er om jeg kommer til å foreslå f.eks. at de nasjonale prøvene skal bli utvalgsprøver, er svaret på det nei. Jeg mener at det ville vært veldig skadelig å frata oss et kjempeviktig verktøy i skolen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trond Giske (A) [11:23:55] (leder av komiteen): Etter mitt syn er denne saken og denne debatten en av de viktigste i Stortinget, ikke bare for denne komiteen, men også for Stortinget som helhet, og ikke bare denne høsten, men faktisk også i denne perioden. Hvert eneste år går ca. 60 000 ungdommer ut av norsk skole og inn i voksenlivet. Etter hvert utgjør det hundretusenvis av mennesker som skal forme samfunnet, som skal gå inn i arbeidslivet, og som skal ta ansvaret for landets framtid. Det er disse som bærer landet på sine skuldre i årene som kommer, og hvilke kunnskaper, ferdigheter, verdier og holdninger som disse ungdommene har med seg, er da helt avgjørende for hvordan samfunnet blir. Av og til snakkes norsk skole ned, men målt på nesten alle internasjonale statistikker scorer Norge høyest: BNP per innbygger, livskvalitet, godt land å bo i. Målt på den måten kan ikke norsk skole være så aller verst, for det er der de har gått, alle de menneskene som skaper dette gode samfunnet.

Spørsmålet som vi stiller, og som Ludvigsen-utvalget stilte i sin utredning, er: Hvilke kunnskaper, ferdigheter og kompetanser trenger framtidens ungdommer? I et 20-års perspektiv – hva skal skolen lære dem? Hvilket innhold skal læreplanene i skolen ha?

Det første veldig positive punktet er at flertallet i Stortinget sier tydelig fra om at det er ikke bare for framtidige arbeidstakere at dette valget skal gjøres – det skal gjøres ut fra et utgangspunkt om at disse menneskene blir gode samfunnsborgere. De skal ha et bredt spekter av kompetanser, som selvfølgelig skal fungere i verdiskapingen, men de skal også fungere som samfunnsdeltakere. Og her er det to store misforståelser. Den ene er – noe som kanskje har vært gjeldende på venstresiden – at lesing, skriving og reg-

ning er egenskaper som først og fremst handler om et instrumentelt arbeidslivssyn. Men det er tvert imot: Lesing, skriving og regning er fundamentale ferdigheter for også å fungere godt som samfunnsborgere, som skapende mennesker, som lekende mennesker eller som ansvarlige mennesker. Det er viktig for alt.

På den andre siden har man hatt et syn om at de praktisk-estetiske fagene og de kreative ferdighetene osv. er mer som tilleggsverdier å regne. Ja, det er de – de er tilleggsverdier i mange sammenhenger, men de er også kjerneverdier i framtidig verdiskaping. Når man spør arbeidsgivere i Norge og internasjonalt om hva de trenger fra sine arbeidstakere i framtiden, er bl.a. kreativitet, skaperevne og innovasjon helt grunnleggende ferdigheter. Derfor er det viktig at komiteen understreker denne bredden, og at flertallet så tydelig sier at man ikke skal droppe praktisk-estetiske fag til fordel for såkalte basisferdigheter, men at praktisk-estetisk kunnskap også er en grunnleggende ferdighet. Riktignok går dessverre ikke flertallet så langt som Arbeiderpartiet i å ville innføre denne kreativiteten som en sjette grunnleggende ferdighet. Det burde vi gjøre, for det er noe som kan trenes opp i alle fag. Nå sier statsråden at det er mange som har skyld i at praktisk-estetiske fag har fått en mindre andel totalt sett, for vi har innført flere matetimer, norsktimer og engelsktimer osv., men statsråd Røe Isaksen er den første som faktisk har kuttet i dette, da kulturskoletimen forsvant, nesten uten protester og med støtte fra støttepartiene i Stortinget. Det var et skritt i veldig feil retning.

Det tredje punktet er at vi understreker dybden. Det å ha færre og tydeligere mål, det å kunne gå i dybden i fagene er det som gir god læring. Metakognisjon, evnen til å reflektere og tenke over egen læring, er noe som Ludvigsen-utvalget understreker, og som må følges opp i det videre arbeidet med læreplanen.

Tidlig innsats og tydelige mål for hva alle skal kunne i starten, er også noe som Arbeiderpartiet har understreket i sine merknader.

Så til dette med lokalt læreplanarbeid: Dessverre får ikke Arbeiderpartiet flertall for å si at dette må ta slutt. Det er nærmest en slakt i evalueringen av lokalt læreplanarbeid. I Meld. St. 20 for 2012–2013, På rett vei, skriver departementet side opp og side ned om hvor problematisk den modellen har vært. Vi vet at det tar masse tid, vi vet at det gir store forskjeller, vi vet at det har vært dårlig kvalitet. Det som statsråden ikke greier å si, er hvorfor man skal tviholde på det. Hvilke fordeler gir det at man har ulike kompetansemål i Bergen, Trondheim og Tromsø? Ja – frihet til variasjon i undervisningsmetoder, ja – frihet til også å variere innenfor læreplanen. Men gi lærerne ett konkret og enkelt målstyringsverktøy istedenfor alle de hundrevis av målene, lokalt og sentralt, som skaper en byråkratisk og tidkrevende skole. Mer tid til læring og mindre tid til byråkrati ville vært en reform som virkelig hadde hjulpet de målene vi setter i denne behandlingen av meldingen.

Kari Raustein (FrP) [11:29:26]: Dette forslaget til fornyelse av innholdet i grunnskolen og videregående opplæring er svært viktig, særlig fordi forslaget mål vil gi mer dybdelæring og bedre forståelse. Fremskrittspartiet synes det er positivt at mye av meldingen bygger på Ludvigsen-utvalgets rapport Fremtidens skole.

I bunn er vi alle enige om viktigheten av at lik rett til utdanning har gjort Norge til et land med høyt utdanningsnivå. Grunnlaget vi gir barn og unge, både i barnehage og skole, er avgjørende for at vi skal lykkes som kunnskapsnasjon. Men samtidig må vi erkjenne at ingen mennesker er like, og at vi har ulike måter å tilegne oss lærdom på. Vi må ha en skole der alle elever skal få utfordringer å strekke seg etter. Mer vekt på fungerende tilpasset opplæring og tidlig innsats vil gi både de som sliter, og de faglig sterke elevene bedre trivsel og bedre læring.

Vi trenger nyttige verktøy som kan bidra til bedre læring i norsk skole. Både nasjonale og internasjonale målinger er viktige verktøy for skoleeiere, skoleledere og lærerne. Resultatene av disse prøvene må brukes aktivt, slik at man over tid vil kunne se utviklingen i ferdighetene i lesing, regning og engelsk. Fremskrittspartiet vil dog understreke at vi ikke må ha for mange ulike tester og prøver.

Ludvigsen-utvalget trekker fram kreativitet og elevenes kompetanse i å utforske og skape kompetanse med stor samfunnsmessig verdi. De praktiske og estetiske fagene i skolen spiller en viktig rolle her. Fremskrittspartiet mener derfor at det på sikt bør stilles kompetansekrav til lærere som skal undervise i de praktisk-estetiske fagene.

Vi har nå vedtatt en ny og bedre lærerutdanning. Neste generasjon lærere vil få mer forskningsbasert kunnskap, mer faglig fordypning og mer praksis før de skal ut i jobb. Rammeplanen vil da gi lærerne mulighet til å velge fordypning i sine undervisningsfag, noe som igjen vil gi større dybde i undervisningen.

Norge er avhengig av innovasjon, verdiskaping og effektiv utnyttelse av all kompetanse. De eksterne faktorene – private og selvstendige initiativer, som ofte kommer opp med gode metoder og nye måter, samtidig som de besitter tung kompetanse – bør benyttes mer i den vanlige skolen. Eksempler på disse er Ungt Entreprenørskap, Teach First og First Scandinavia med sine Newton-rom.

Den teknologiske utviklingen går raskt, og arbeidslivet stiller nye og høyere krav til arbeidstakernes IKT-ferdigheter. Det er derfor viktig med en satsing på IKT i skolen. Fremskrittspartiet vil understreke at kvaliteten og innretningen på en IKT-satsing er et kritisk punkt. Dette må ikke skje som et internt arbeid i direktoratet, men i en bred og åpen prosess der lærerutdanningene, IKT-miljøene og profesjonsorganisasjonene får bidra. Vi ser fram til å følge regjeringens arbeid med dette og synes det er gode signaler som gis i denne meldingen.

Fremskrittspartiet mener det er viktig å yrkesrette fellesfagene på yrkesfag. Det er svært viktig å gjøre skolen relevant og interessant for elevene og dermed hindre frafall. De som velger yrkesfag, gjør det fordi de har lyst til å lære seg et spesielt fag, og da bør teorifagene de må gjennom, stå i best mulig sammenheng med fagretningen. Fellesfagene norsk, engelsk og matematikk må oppleves relevante for den fagretningen de har valgt å gå på. En god yrkesretting av fellesfagene vil føre til mindre frafall i videregående skole og flere fagarbeidere som kan gå ut i jobber som er svært etterspurt i arbeidsmarkedet. Dette vil være positivt både for miljøet på yrkesfag, for den enkelte elev og for samfunnet, som vil få økt verdiskaping.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Marianne Aasen (A) [11:33:59]: Jeg starter med en betoelse: Å være stortingsrepresentant krever tålmodighet – til tider vel mye tålmodighet. At ting tar tid i et demokrati, har sine gode sider, selvfølgelig, men noen ganger settes tålmodigheten på litt for store prøver.

Mange har snakket om yrkesretting av fellesfagene i videregående opplæring. En egen yrkesrettet eksamen i engelsk i yrkesfag er en sak som har satt tålmodigheten på prøve. I 2008 kom Karlsen-utvalget med sin utredning: Fagopplæring for framtida. I denne utredningen vises det til at vi må ha mye mer yrkesretting av fellesfagene. Blant annet foreslår de helt konkret at formelle forhold som f.eks. eksamensordninger må støtte opp under muligheten til å yrkesrette opplæringen. I behandlingen av stortingsmeldingen som fulgte etter det, i 2009–2010, ble dette vedtatt enstemmig.

Årsaken til at alle har gått inn for dette tidligere, er at lærerne sier klart og tydelig at skal vi klare å yrkesrette fellesfagene, må det ligge i eksamen. Hvis ikke blir det veldig vanskelig å gjøre det i praksis. Og vi har felles eksamen i engelsk på videregående for dem som går på yrkesfag, og for dem som går på studieforberedende, så vi har dermed ikke yrkesrettet eksamen.

Statsråden nevnte yrkesretting i matematikk i sitt innlegg, og det er bra at det blir mer av det, men det er mye enklere siden matteeksamen er lokalt gitt – i likhet med norskeksamen. Engelsk står igjen, selv om dette ble vedtatt i 2010 – enstemmig. Igjen vedtar vi dette enstemmig i dag, og det er svært bra. Men ved en inkurie fremmes dette ikke som et romertallsvedtak.

I desember i fjor stilte jeg skriftlig spørsmål til statsråd Røe Isaksen om denne saken, og i sitt svar skrev statsråden at dette var til vurdering. I stortingsmeldingen foreslås det ikke å gjøre noe med engelskeksamen for yrkesfag.

Jeg vil med dette innlegget utfordre statsråden til å svare på hva han nå helt konkret vil gjøre med engelskeksamen. Forhåpentligvis bekrefter han at en ny eksamen innføres skoleåret 2017–2018. Det har vært nok venting på dette nå, og det vil være en fin markering av at det er ti år siden Karlsen-utvalget la fram sin utredning, Fagopplæring for framtida.

Christopher Wand (H) [11:36:49]: For over ti år siden la daværende kunnskapsminister Kristin Clemet fram det som ble Kunnskapsløftet. For dem som ikke husker det: Dette skapte ganske store protester fra norske venstreside.

Nå, et tiår senere, er det et samlet politisk miljø som mener at Kunnskapsløftet tok Skole-Norge i riktig retning. Derfor er det bra at det nå også er stor enighet om fornyingen av meldingen.

Samtidig er det litt synd at det ikke blir flertall for forslaget om endringen i eksamensopplegget for 10.-klassingene. I dag oppleves eksamensordningen som urettferdig for elevene. Det vil slå ulikt ut for elevenes grunnskolepoengsum om de kommer opp i et fag de mestrer godt, eller i et fag de mestrer dårlig. Gjennomsnittet på skriftlig eksamen i matematikk ligger f.eks. lavere enn gjennomsnittet i engelsk.

En obligatorisk eksamen i norsk, matte og engelsk ville gitt alle elever en mulighet til å få en mer intensiv opplæringsperiode i disse fagene. Studier fra NTNU viser at dette kan være spesielt bra for de elevene som kommer opp i

matematikk. I tillegg vil en mer intensiv læring fram mot eksamen være en verdifull erfaring i seg selv.

Et moderne kunnskapsløft må også si noe om IKT og digitalisering. Da kunnskapsløftet ble lagt fram, hadde skolene egne datarom, elevene brukte disketter, og IKT-opplæringen gikk stort sett ut på hvordan man skulle skru på pc-en og koble til ISDN-linjen. I dag er dataferdigheter grunnleggende i de fleste fag.

Digitale ferdigheter er derfor en av de fem grunnleggende ferdigheter som skal videreutvikles i forbindelse med fagfornyelsen. Særlig for regning og digitale ferdigheter skal det bli tydeligere hvilke fag som har hovedansvar for å utvikle ulike sider ved ferdighetene.

Fra og med høsten 2016 er det også igangsatt et forsøk med programmering som valgfag på ungdomstrinnet. Gjennom dette pilotprosjektet vil regjeringen legge til rette for erfaringsdeling og kunnskapsutvikling om bruk av programmering i skolen.

Mye er bra i norsk skole, men mye kan også bli bedre. Derfor er det fint at vi får til en fornying av en viktig og riktig reform som Kunnskapsløftet. Vi har en bred prosess bak denne meldingen og legger i dag til rette for mer og bedre kvalitet i opplæringen for framtidens generasjoner.

Martin Henriksen (A) [11:39:25]: Når man snakker med mange av dem som jobber med yrkesfag og fagutdanning, enten det er lærere, instruktører eller parter som LO og NHO, er de opptatt av at man må gi elevene praktisk kunnskap og praktiske ferdigheter tidlig, at man må utvikle ikke bare teoretiske ferdigheter, at man må pirre nysgjerrigheten for praktisk arbeid og bruke praksisnære metoder i hele skoleløpet.

Skolen i dag, fra 1. klasse og ut ungdomsskolen, er i for stor grad lagt opp som et slags studieforberedende løp. Det akademiske perspektivet har fått stor plass i skole- og læreplaner. I seg selv er ikke det et problem. Utfordringen er at øving i praktiske ferdigheter, praksisnær undervisning, praktisk-estetiske fag, har fått andre plasser i mange sammenhenger. Det er en utvikling mange partier over mange år må ta felles ansvar for.

Behandlingen av denne stortingsmeldinga kan imidlertid rette på mye av dette. For Arbeiderpartiet er vektlegging av kreativitet, innovasjon, problemløsning og kritisk tenkning viktig, i tillegg til økt læring for elevene. Arbeiderpartiet er bl.a. opptatt av plassen de praktiske og estetiske fagene har i skolen. Her er ikke flertallet i denne salen fornøyd med meldinga, og vi ber regjeringa komme tilbake med en plan for å styrke de praktisk-estetiske fagene. Det ser vi fram til.

Vi mener også, i likhet med flertallet, at man må vurdere fag som drama og teater. Det er også nødvendig å endre yrkesfagene. Det er en større debatt, som vi kommer tilbake til. Men yrkesretting av fellesfagene er en viktig del av dette.

Ludvigsen-utvalget skrev om innovasjonskompetanse i framtidens skole – et stort ord, men helt sentralt for næringslivet og for den økonomiske utviklingen, i tillegg til utviklingen av elevene. Det er derfor Arbeiderpartiet foreslår en sjettede grunnleggende ferdighet som skal styrke elevenes kompetanse i å utforske og skape. Framtidens arbeidsliv stiller store krav til kunnskap, til samarbeid, til problemløsning, til å finne nye løsninger. Dersom elevene virkelig skal forberedes til et arbeidsliv og et samfunn som

trenger kreativitet, innovasjon og kritisk tenkning, må disse ferdighetene integreres i skolen. Kreativitet er ikke noe man sitter med på et kontor. Innovasjon oppstår ikke utelukkende av fagkunnskap. Det er en måte å lære å tenke på som henger sammen med alt annet elevene lærer og gjør, og da er også metoder viktige. Å gi kreativitet og innovasjon en sentral plass i skolen gjennom en grunnleggende ferdighet til å utforske og skape er viktig for elevene og for framtidens samfunn.

Kristin Vinje (H) [11:42:41]: Regjeringen har høye ambisjoner for Norge som kunnskapsnasjon. Kunnskap og kompetanse er en forutsetning for å finne gode løsninger på dagens og morgendagens samfunnsutfordringer. Derfor er også kunnskap og utdanning en av regjeringens aller viktigste prioriteringer.

Som vi har hørt her: Det er mye bra i skolen, men en av utfordringene er at vi ikke klarer å mobilisere all den kraften vi vet at elevene har i seg. Videre er det slik at det er for mange elever som kan for lite når de går ut av skolen, og det er for mange som mister motivasjonen og dropper ut av videregående skole.

Stortingsmeldingen Fag – Fordypning – Forståelse En fornyelse av Kunnskapsløftet, som bygger på Ludvigsen-utvalgets utredninger, svarer på mange av de utfordringene vi ser. Et av hovedgrepene i meldingen er mer dybde- læring. Kunnskapsløftet skal videreføres samtidig som det skal legges bedre til rette for at elevene kan gå dypere inn i fagene og få større mulighet til å utvikle grunnleggende ferdigheter. Det er stor enighet om at konsentrasjon om færre mål vil gi elevene mer verdifull læring. Det er viktig og riktig at vi nå rydder plass til å gå mer i dybden for å sette elevene i stand til å tilegne seg kunnskap og få større mulighet til refleksjon og forståelse. Et annet viktig grep i meldingen er at regjeringen vil styrke de praktiske og estetiske fagene.

Meldingen tar også til orde for at skolens brede dannelsesoppdrag skal ha en tydeligere plass i skolehverdagen. Tre tverrfaglige temaer som vil prege samfunnsutviklingen, skal prioriteres. Det er demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring. Disse grepene vil forhåpentligvis bidra til en skole som gjør at flere opplever lykken ved å mestre, at flere lærer mer, og at flere elever fullfører og består. Men det er verdt å merke seg at jobben ikke er gjort når vi vedtar denne meldingen. Vi legger kun de overordnede føringene, så skal regjeringen i tett dialog med skolesektoren og fagfolkene legge rammene for fornyelse av læreplanene. Og det er verdt å merke seg at det til syvende og sist er sektoren selv og fagfolkene som skal gjøre de konkrete faglige vurderingene.

Vi har i løpet av de siste ti årene fått økt oppmerksomhet om betydningen av grunnleggende ferdigheter. Jeg er ikke i tvil om at skolen trengte Kunnskapsløftet. Det har resultert i at andelen elever med laveste nivå i leseferdigheter er redusert fra 12 pst. til 5 pst. på 4. trinn og til under 1 pst. på 5. trinn. Det er fremdeles slik at noen fag, de såkalte basisfagene, som norsk, engelsk og matematikk, er helt sentrale for at elevene skal kunne lykkes med å tilegne seg grunnleggende ferdigheter. Når vi vet at mange sliter med grunnleggende ferdigheter, er det nødvendig å fortsette satsingen på basisfagene samtidig som vi fornyer innholdet i skolen.

Skolen er en av samfunnets aller viktigste institusjoner. Uansett hvilket utgangspunkt man har, vil vi at skolen skal gi alle barn like muligheter til å utvikle sitt potensial.

Kent Gudmundsen (H) [11:46:03]: Barna våre er det viktigste vi har. De er vår framtid, og for noen heldige av oss er de også en liten del av oss. Alle barn fortjener å bli sett, få muligheten til å utfolde seg og følge sine drømmer.

Selv om vi er et av de landene i verden som bruker mest på å gi ungene en god oppvekst, gjennom barnehage og grunnskole, ser vi at for mange går ut av ungdomsskolen uten å kunne lese og skrive tilstrekkelig til å bygge videre på utdanningen sin.

Når vi i dag foretar en justering av Kunnskapsløftet, ti år etter innføringen, er det verdt å huske at man skal ikke mange årene tilbake før dette skiftet i norsk skole – da visste man egentlig ikke så mye om tilstanden og læringen i de norske klasserommene. PISA-sjokket, som flere har vært innom her i dag, medførte en viktig erkjennelse og et skifte i norsk skole. Grunnleggende ferdigheter fikk økt fokus, og læreplanmålene erstattet den tradisjonelle skolebokundervisningen. Jeg husker selv godt hvordan vi sprang gjennom de ulike sidene og kapitlene i de ulike skolebøkene for å nå alle målene i faget. I dag ser vi heller hvordan vi når mål gjennom de felles læringsmålene som er i læreplanene, og da gjelder dette for alle elever i hele landet. Det har vært en god endring, et godt skifte, som har skapt en frihet ute i klasserommene som gjør at vi får nødvendig dynamikk.

Samtidig er det viktig å se på at overgangen fra skolebøker til læreplanmål, kombinert med mange gode intensjoner om nye læreplanmål, imidlertid har gjort at vi nå springer gjennom læreplanmålene istedenfor å springe gjennom lærebøkene. Derfor er jeg veldig glad for at vi nå i dag skal stake ut en ny kurs hvor vi rydder i disse mange målene og sikrer større muligheter for tilpasning og dybdelæring, og også hvordan vi sikrer lærerne og elevene en bedre skolehverdag med fokus på læring.

Når dette kombineres med tverrfaglige tema, som flere også har vært inne på i dag, mener jeg at vi får en helhetlig norsk skole, som ivaretar behovet for balanse mellom dybde og bredde, refleksjon og kreativitet.

Like viktig synes jeg det er å peke på de endringene som foreslås for de teoretiske fellesfagene i yrkesutdanningene. Næringslivet, elevene og de videregående skolene har jo etterlyst disse endringene lenge, og nå foreslår vi å ta grep som gjør at matematikk, naturfag, norsk og engelsk blir mer relevant. Først ute er matematikk og naturfag. Når det gjelder matematikk, betyr dette f.eks. at elektrofag får en styrking av algebra, geometri og trigonometri, mens restaurant- og matfag får en styrking av grunnleggende tallregning og økonomi. Sånn styrker vi yrkesopplæringen i Norge.

Tiden er inne for en oppdatering av skolens innhold. Jeg er derfor veldig fornøyd når vi nå fornyer læreplanverket fra Kunnskapsløftet og legger bedre til rette for en bedre skole.

Audun Lysbakken (SV) [11:49:23]: Jeg må et lite øyeblikk tilbake til kvalitetsvurderingssystemet, for det er helt åpenbart at hvis vi skal få til det som er det tydelige ønsket til stortingsflertallet i denne innstillingen – mer til-

lit til lærerne, mindre målstyring og kontroll, et bredere læringssyn, en mer praktisk og variert skole – oppnår vi ikke det gjennom endring i læreplanene alene. Endring i læreplanene er selvfølgelig fundamentalt for å få det til, men vi må også gjøre noe med styrings- og vurderingssystemet fordi det for ofte i dag presser lærernes innsats i klasserommet, hele måten skolen styres på og måten faget undervises på inn i et for smalt spor.

Derfor er det problematisk, synes jeg, at det på den ene siden er så bred oppslutning om ønsket om en tillitsreform i skolen og på den andre siden er så utydelig hva stortingsflertallet vil med det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Hvis vi skal få til en tillitsreform i skolen, må vi også ha en gjennomgang av dette systemet for å sørge for at det virker i forhold til det målet. Ludvigsen-utvalget var veldig tydelig på at en sann gjennomgang var nødvendig. Regjeringen droppet det i sitt arbeid med meldingen. Det er et veldig tydelig signal om at regjeringspartiene ikke ser behov for en sann endring.

Når det da lå på bordet i komiteen – og også med tanke på det som nå ligger som et forslag fra SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, et forslag om at en sann gjennomgang skal iverksettes, som det står, og videre at målet skal være å videreutvikle og endre systemet i tråd med anbefalingene fra Ludvigsen-utvalget – ble det tydelig hvor svak formuleringen i det som faktisk blir vedtatt i dag, er. Der står det ingenting om Ludvigsen-utvalgets anbefalinger. Det står ingenting om at det skal være videreutvikling og endring. Derfor er jeg forundret, og jeg vil be representantene fra Venstre og Kristelig Folkeparti om å ta ordet og begrunne hvorfor det de i dag stemmer for, er nok. Jeg kan ikke se annet enn at det som nå får flertall, er en for svak formulering. Den legger ingen føringer for reell endring. Den legger ikke engang føringer for at vi skal få en gjennomgang, bare at regjeringen skal vurdere en gjennomgang. Det har regjeringen allerede gjort og konkludert med nei. Den legger heller ingen føring som gjør at regjeringen er nødt til å komme tilbake med en egen sak i Stortinget. Den kan like gjerne utkvitte hele dette punktet gjennom en kort bemerkning i revidert nasjonalbudsjett om at regjeringen fortsatt ikke ønsker å gjøre dette.

Derfor er jeg forundret over at Kristelig Folkeparti og Venstre ikke støtter vårt forslag, og jeg vil også be dem redegjøre for hva slags forventning de har til statsråden i denne saken.

Norunn Tveiten Benestad (H) [11:52:43]: Fornyelsen av Kunnskapsløftet, som vi skal vedta i dag, har skapt stort engasjement. Vi vet alle her at nøkkelen til å utvikle elevenes sosiale og faglige kompetanse og læring ligger i det profesjonelle lagarbeidet i skolen og i skolesektoren som helhet. Regjeringa har, som statsråden både sier og viser i praksis, store ambisjoner for skolen og elevene våre. Flere barn trenger å mestre de grunnleggende ferdighetene. Det er i stor grad enighet, både politisk og i sektoren, om at det må ryddes i kompetansemålene og skaffes større rom for dybdelæring i fagene. Det viser også denne debatten tydelig.

Det er lenge siden Kunnskapsløftet ble innført og enda lenger siden den generelle delen av læreplanverket ble skrevet, tilbake på 1990-tallet. Derfor er det på sin plass med en fornyelse og justering av en del punkter i grunnlagsdokumentene og plattformen for arbeidet i

skolene våre. Hensikten er at formålsparagrafen, den generelle delen av læreplanen og læreplanene i fagene henger godt sammen.

Dagens elever skal rustes for morgendagens arbeidsliv. De står overfor et arbeidsliv og en samfunnsutvikling som er ganske annerledes enn det vi så for oss da vi hadde vår skoletid. Internasjonalisering og digitalisering bringer ikke bare nye muligheter, men også utfordringer, som må håndteres. Derfor er det viktig at den generelle delen av læreplanverket virkelig bidrar til å skape en helhetlig plattform, på kryss av fag og faglige mål.

De tre nye temaene som skal prege fagfornyelsesarbeidet, folkehelse og livsmestring, bærekraftig utvikling og demokrati og medborgerskap, er knyttet til viktige verdier og speiler noen av de store utfordringene i samfunnet vårt. Jeg er særlig glad for at begrepet «medborgerskap» løftes fram. Det er et godt begrep, og det er nært knyttet til det gamle uttrykket å gjøre elevene til «gagns menneske». I tillegg innebærer det også deltakelse fra hver enkelt. Daningsaspektet henger nært sammen med kunnskapssatsingen og står ikke i motstrid til den, som man av og til kan få inntrykk av i den offentlige debatt.

Kompetansemål, timefordeling, fleksibilitet og forholdet mellom de praktisk-estetiske fagene og teorifagene er viktig. Det samme har debatten om vurderingsformer vært. Det er ikke mulig å kommentere alt dette her og nå, men jeg har lyst til å komme med en kommentar knyttet til eksamensdiskusjonen. For min del handler det om to aspekter. Det ene er knyttet til forutsigbarheten, det andre er knyttet til rettferdigheten – eller mangelen på det i dagens trekkordning.

Vi viderefører nå Kunnskapsløftet med noen justeringer. Jeg håper og tror at både elever og lærere – og også foreldre – vil få et enda bedre grunnlag å arbeide ut fra, for å utvikle nettopp det profesjonelle lagarbeidet i og rundt skolen som våre elever trenger.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:55:48]: Jeg har lyst til å kommentere to konkrete ting som har vært oppe.

Det ene er spørsmålet om lokalt læreplanarbeid. Man skal ikke lage en helt egen læreplan lokalt, men man har jo alltid måttet jobbe med den nasjonale læreplanen også lokalt. Så er det selvfølgelig slik at jo mer detaljert en nasjonal læreplan er, jo mindre lokalt arbeid er det. Jeg mener at det har flere fordeler at man i Kunnskapsløftet gjorde en endring – fra veldig detaljerte og metodeinngripende læreplaner til dagens prinsipp. Det synliggjør ansvaret for undervisningen på en tydeligere måte, det lar læreren og skolen få legge opp gode, tilpassede løp, og det styrker også det profesjonelle ansvaret.

Men når det er sagt, synes jeg det er viktig ikke å lage en skinn diskusjon om dette. Selv om Arbeiderpartiet ikke har flertall for sin ganske bastante formulering, der man slår fast at det skal være læreplanmål i absolutt alle fag på absolutt alle trinn, sier regjeringen – og det er også det flertallet slutter seg til – at det er noe vi gjerne ønsker å vurdere, men det må også være en faglig vurdering. Det betyr at det kan være gode argumenter for f.eks. at man burde ha flere læreplanmål på det enkelte årstrinn fra 5. til 7. klasse. Vi sier at vi vil vurdere å ha det etter 2. klasse i de fagene som ikke har det, og at det blir konkrete oppdrag i oppfølgingen videre, men det betyr ikke nødvendigvis at man må

ha det på absolutt alle trinn. Det må være en konkret, faglig vurdering.

Jeg er enig i deler av kritikken som kommer mot det såkalt lokale læreplanarbeidet, men jeg mener at det er godt ivarettatt, og at vi har funnet en god balanse i det vi foreslår.

Så spør representanten Marianne Aasen – hvorfor ikke gjøre det også for engelskeksamen? Jeg skjønner at representanten Aasen blir litt deprimert når man tenker på hvor lenge det har vært. Det gjelder altså ikke lokalt læreplanarbeid, men egen yrkesrettet del. Vi foreslår også det, i praksis. Grunnen til at vi startet med matematikk og naturfag, er at der har vi hatt faggjennomganger som anbefaler, etter at vi eksplisitt har spurt, at man skal ha egne læreplaner for de forskjellige yrkesfagprogrammene, altså tilpassede læreplaner. Man må jo ha en egen læreplan hvis man skal ha en egen eksamen. Vi skriver på side 53 at når man får en faggjennomgang i norsk, engelsk og samfunnskunnskap, skal de «også vurdere behovet for yrkesfagspesifikke deler i disse læreplanene». Det er det som åpner for at man kan ha en egen eksamen. Jeg er veldig tilhenger av det. Det er noen problematiske sider der, for det må være jevngodt på alle de forskjellige studieløpene, uavhengig av hva man velger, slik at man f.eks. kan ta påbygging og gå videre til høyere utdanning. Jeg mener at det er en god idé å gjøre det, men jeg mener – igjen – at også her er det en god idé at den faglige oppfølgingsprosessen tar dette, ikke at vi forskutterer konklusjonene.

Anders Tyvand (KrF) [11:59:04]: Det å stille krav til lærerne har blitt et slags varemerke for den regjeringen vi har nå. Vi har fått et mattekrav for å komme inn på lærerutdanningene som vi allerede ser fører til at en del kandidater ikke kommer inn. Vi går glipp av kandidater som har en drøm om å bli lærere i praktisk-estetiske fag, bli historielærere, norsklærere osv., men som ikke kommer inn fordi de ikke er gode nok i matematikk. Vi har også fått skjerpede kompetansekrav for lærere som har jobbet lenge i skolen, og vi risikerer om noen år å se at erfarne lærere ikke lenger har muligheten til å fortsette i jobbene sine. Men der det nå virkelig er behov for et kompetanseløft, er innenfor de praktisk-estetiske fagene. Når 70 pst. av lærerne under 30 år som underviser i disse fagene, mangler studiepoeng i fagene, er det behov for å gjøre noe hvis vi mener alvor med at vi vil løfte de praktisk-estetiske fagene.

Så er det bra at regjeringen vil vurdere å innføre kompetansekrav også for å undervise i disse fagene, men jeg skulle ønske at regjeringspartiene på Stortinget også ville være med og støtte det forslaget som fremmes i dag om at dette skal innføres. Da hadde vi gitt et klart og tydelig signal fra Stortinget om at dette er noe vi ønsker.

Så utfordret representanten Tingelstad Wøien Kristelig Folkeparti på å støtte et forslag om å innføre arbeidslivsfag som et obligatorisk tilbud på alle skoler med ungdomstrinn. Det forslaget fremmes ikke i innstillingen vi behandler i dag. Kristelig Folkeparti har støttet det før, og vi støtter det gjerne igjen.

Når det gjelder en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet, er det klart at vi har en forventning om at statsråden skal ta signalene fra Stortinget på alvor. Det er ikke nok med de vurderingene vi har fått i den innstillingen vi behandler i dag. Da hadde vi ikke bedt om en ny gjennomgang. Det vi ber om, er en gjennomgang av hvor-

dan vurderingssystemene bedre kan legge til rette for elevenes læring, og jeg har forventninger om at statsråden følger opp det.

Til slutt vil jeg si noe om generell del. Det var i forrige stortingsperiode at flertallet ba om en gjennomgang av generell del. Når Kristelig Folkeparti ikke støtter forslaget om at den skal behandles politisk i Stortinget, handler det ganske enkelt om en ryddighet i forhold til arbeidsdelingen mellom storting og regjering. Samtidig vil jeg understreke de føringene som Stortinget nå legger for fornyelsen av generell del. Jeg vil anbefale statsråden å trekke inn representanter både fra skolesektoren og fra fagmiljøene, slik at dette blir gjort på en grundig og ordentlig måte. Skulle statsråden ikke levere etter forventningene der, kan man risikere at det skjer igjen, det som har skjedd en gang før, at Stortinget tar grep også om forskrifter og tar den saken til Stortinget.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:02:24]: Vi kunne sikkert hatt en lang debatt om det er en oppdatering av en fornying av Kunnskapsløftet eller en dreining av skolepolitikken. Det er for så vidt greit at statsråden ikke ser at det er en dreining, men det er faktisk det.

Den største forandringen er at det faktisk er flere av regjeringspartiene som har gått inn på en del av den omtalen som forsterker det som Ludvigsen-utvalget la til grunn. Det er jeg veldig glad for.

Så er jeg også veldig glad for – og som jeg synes på en måte også er litt nytt – at det er et flertall som slutter seg til kritikken av PISA-testene og de nasjonale prøvene som en av grunnene til ensrettingen av undervisningen og et smalere kunnskapssyn. Det er nytt, og jeg synes det er gledelig at det er en gryende bekymring i landet vårt for om det er for mye testing i skolen, og jeg er glad for at vi skal få komme tilbake til det.

Jeg synes det er en liten bekymring i at det på en måte blir en slags dobbeltkommunikasjon, eller en dobbelt betydning, ved at mange av de forslagene regjeringa har lagt fram i meldinga, vil føre til en smalere skole. Det handler bl.a. om eksamen på 10. trinn kombinert med fleksibiliteten, samtidig som en fortsatt vil beholde både PISA og de nasjonale prøvene og kartleggingsprøver og ikke forby lokale prøver utover dette. Da får vi faktisk ikke den dybdeleringen vi ønsker oss, mener vi, for da vil det være fokus på å oppnå gode resultater på disse testene.

Så måtte jeg slå opp litt ekstra for å se om jeg hadde lest helt riv ruskende galt angående det jeg sa i mitt replikkordskifte med statsråden, men det står ikke veldig mye om praktisk-estetiske fag i meldinga. Det står en del, og det står også selvsagt en bekymring, men etter mitt syn er det mest fokus på særlig kunst- og håndverksfaget. Mat og helse og musikk er kanskje ikke så mye nevnt. Derfor har komiteen også valgt å forsterke dette, og det er ikke uten grunn. Det er for å prøve å bidra til en bedre balanse mellom basisfagene og de kreative fagene. I meldinga står det at regjeringa ønsker å vurdere om det «for nye lærere, i flere fag enn i dag, skal innføres kompetansekrav». Det er bra, men vi mener, til liks med det representanten Tyvand sa, at vi kunne ha satt forventninger i dag om at vi ønsker å stille kompetansekrav til dem som skal undervise i f.eks. mat og helse eller i kunst- og håndverksfagene. Det er der det står virkelig ille til med kompetansen for dem som underviser.

Jeg er bekymret for at kompetansemiljøene i lærerutdanningene forsvinner mens vi venter. I år var det 58 stykker som søkte seg til faglærerutdanning i kunst- og håndverksfag – 58 stykker totalt i landet er ikke mye. Når en ser på mat og helse og musikk, er det enda verre stilt.

Takk for en god debatt!

Christian Tynning Bjørnø (A) [12:05:51]: Det var egentlig i et forsøk på å oppsummere debatten at jeg gikk opp på talerstolen nå, men lista blir lengre og lengre, og det er for så vidt bra, for dette er en av de viktigste sakene som vi behandler i vår komité i denne stortingsperioden.

Debatten så langt viser med all tydelighet at det er stor oppslutning om ideene fra Ludvigsen-utvalget om at det må ryddes i læreplanene, at man trenger færre læreplanmål, og at vi legger til rette for dybdelæring på en bedre måte enn det vi gjør i dag. Tverrfaglige temaer – bærekraft, livsmestring og demokrati – er det også stor enighet om skal gjennomføres. Men så er det flere sider i denne stortingsmeldingen som ikke er tilstrekkelig belyst, og som komiteen har valgt å fokusere ekstra på. Det har flere vært inne på i debatten. KS nevnte det i høringen. Innspill om kreativitet, innovasjon, entreprenørskap, det å skape og utforske og kritisk tenkning er nesten ikke nevnt i meldingen. Dette er forsterket i komitéinnstillingen og kan på den måten kalles en korreks til det som opprinnelig var presentert i meldingen.

En korreks er det også på andre hold. Det gjelder når vi snakker om å øke fleksibiliteten i fag- og timefordelingen, det gjelder faget kunst og håndverk – det er en stor del av komiteen som er skeptisk til å dele faget kunst og håndverk – og det gjelder også når det handler om tillit til lærere. Jeg opplever at regjeringspartiene bagatelliserer en del av disse tingene i denne debatten. Jeg opplever at regjeringspartiene bagatelliserer at komitéinnstillingen betyr en forandring fra stortingsmeldingen, og det vil jeg advare mot. Det er en klar forventning knyttet til de flertallsmerknadene som står i komitéinnstillingen som handler om å styrke de praktisk-estetiske fagene, som handler om å legge til rette for mer innovasjon, kompetanse og entreprenørskap, som handler om å styrke lærernes kompetanse i de praktisk-estetiske fagene, og som handler om å passe på at det ikke blir flere eksamener i norsk skole, ikke fordi vi er imot eksamen som vurderingsform, men vi har ikke noen gode argumenter verken fra dem som har skoene på, lærere og elever, eller fra forskningen for at vi skal ha enda flere eksamener enn vi har i dag.

Og det er et apropos når man snakker om eksamen: Det er null problem å bruke 65 mill. kr på å øke antall eksamener i norsk skole, men det er veldig lett å fjerne støtten til 600 lærerstillinger i ungdomsskolen. Det er et syn på prioritering som Arbeiderpartiet ikke deler.

Marianne Aasen (A) [12:08:58]: Jeg må innrømme at jeg ble litt overrasket over svaret fra Torbjørn Røe Isaksen. Jeg regnet med at han bare skulle kvittere ut og bekrefte at det nå blir en realitet med en egen eksamen i engelsk på yrkesfag og en egen eksamen i engelsk på studie-spesialisering. Selvfølgelig finnes det argumenter imot det. Det finnes argumenter for og imot de fleste saker som diskuteres her, og til slutt trekker man en konklusjon. Og hele Stortinget er blitt enige om at vi ber regjeringen legge opp til «en ny eksamensordning for engelsk». Det er

det som står i innstillingen, og da er det ikke rom for å vurdere dette. Da er det en marsjordre, sånn jeg leser det.

Litt om tid: De som første gang dette ble foreslått, begynte i 1. klasse, skal nå til våren søke på videregående opplæring – på om de skal begynne på yrkesfag eller om de skal begynne på studiespesialisering – og så har det ikke skjedd noe når det gjelder akkurat dette punktet, som alle har vært enige om hele tida. Hvis yrkesfaglærere sitter og hører på denne debatten, må de jo begynne å lure på politikernes gjennomføringskraft generelt, men også særlig denne regjeringens – den skal nå igjen vurdere. Det vurderes for mye om ting vi er enig i, etter min mening. Så det kan fort bli politikerforakt i kjølvannet av dette, og jeg skulle ønske jeg ikke hadde trengt å si akkurat det. Men det er åpenbart behov for at vi fatter et romertallsvedtak om det, sånn at Stortinget kan etterprøve at regjeringen følger Stortinget. Og statsråden kan være sikker på at Arbeiderpartiet kommer til å levere inn et sånt forslag ved neste anledning.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [12:10:55]: Det høres ut som om alle her vil ha tydelige kompetansemål i skolen, men å finne ut om elevene faktisk når disse målene, er ikke like viktig.

Fremskrittspartiet stusser over kritikken av antall tester i dagens skole, for det er faktisk sånn at regjeringen har tatt bort en nasjonal prøve i stedet for å øke antallet, som det kan høres ut som om man har gjort.

Det blir også et merkelig argument når Senterpartiet argumenterer mot kartleggingsprøver fordi man da konsentrerer seg om å øve til disse prøvene. Når man skal ha en kartleggingsprøve i lesing, øver man altså på lesing, men det blir feil for Senterpartiet. Fremskrittspartiet mener imidlertid at det er ett virkemiddel som særlig hjelper for å øke kompetansen på et område, f.eks. lesing, og det er øving. Sånn sikrer man elevene bedre kompetanse på dette området.

Fremskrittspartiet har også lagt merke til at Arbeiderpartiet i denne meldingen har en merknad der de mener at det i de grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og regning må defineres et ferdighetsnivå som alle elever skal hjelpes til å nå, altså en lese-, skrive- og regnegaranti. Men hvordan ser man for seg at dette egentlig skal gjennomføres med tanke på at man ikke skal teste elevene i hva slags nivå de faktisk er på, og heller ikke teste for å finne ut om disse ferdighetsnivåene faktisk blir oppnådd?

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Audun Lysbakken (SV) [12:12:49]: En siste kommentar om tillitsreformen: Jeg skulle ønske representanten Iselin Nybø hadde tegnet seg, på samme måte som Anders Tyvand, for å få tydeliggjort hva som er forventningen knyttet til denne bestillingen. Tyvand var tydelig på at han forventer at signalene tas av statsråden. En kunne da bemerke at det hadde vært enklere å garantere dette ved å stemme for SVs forslag, som hadde fått flertall hvis Kristelig Folkeparti og Venstre hadde støttet det.

Men jeg vil også be statsråden om å tegne seg på nytt, for vi har ikke fått tydelig svar på hva som er statsrådets plan for denne vurderingen av kvalitetsvurderingssys-

temet. Jeg frykter, slik dette forslaget er formulert, at det er skreddersydd for at statsråden bare kan putte det i skuffen og så kvittere det ut gjennom en kort kommentar i revidert nasjonalbudsjett. Derfor ønsker jeg meg en tydeliggjøring fra statsråden rundt hvordan han har tenkt å gjøre denne vurderingen, og en garanti for at dette ikke bare blir et nytt nei når vi kommer til mai og det er for sent for Stortinget å gjøre noe med det.

Presidenten: Representanten Anne Tingelstad Wøien har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:14:08]: Jeg tror nok alle er enig i at når man skal ha et målstyringssystem, må man kontrollere på et vis at man oppnår de målene som man ønsker å nå. Men det er mengden i dette vi er kritisk til. Som jeg trakk fram i stad med hensyn til det representanten Sandaune sa når det gjelder kartleggingsprøver: Det er når vi begynner å øve på kartleggingsprøvene, at det begynner å bli riktig ille. Det er fordi kommunen har satt et mål om at ingen skal være under kritisk grense i lesing. Så øver man på kartleggingsprøven for å gjøre det godt på en kartleggingsprøve. Hva slags tillit er det til lærerne?

Det er nettopp derfor det punktet som vi har skrevet om at regjeringen skal «sikre at det er lærernes ansvar og faglige skjønn som skal avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen for å nå kompetansemål», er så viktig. For da skal ikke skoleeier kunne komme inn på den måten som vi har sett eksempler på.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:15:19]: Jeg har blitt utfordret på to helt konkrete ting. La meg ta dette med kvalitetsvurderingssystemet først: Når det er et flertall på Stortinget som ber om å få en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet, og jeg svarer at det er det også naturlig å gjøre – Ludvigsen-utvalget sier at det er naturlig å se på kvalitetsvurderingssystemet i kjølvannet av endringene i læreplanen – betyr det at vi følger det opp. Det betyr ikke et avsnitt hvor det står at dette følger vi ikke opp. Det betyr at det følges opp. Men det er nok ikke enighet blant partiene her om hva dette kvalitetsvurderingssystemet skal inneholde. Det er ikke sånn at SV dermed har fått flertall for alle deler av sin politikk, f.eks. om nasjonale prøver. Det er mulig at flertallet vil endre seg. Jeg mener det vil være veldig alvorlig. Men per dags dato er det ikke sånn.

Så til spørsmålet om eksamen – helt konkret i engelsk. Det er nå det skjer noe, må jeg først si. Nå tar vi steget, for nå sier vi: Jo, vi ønsker læreplaner med fagspesifikk del, som igjen er utgangspunktet for egne eksamener. I meldingen står det på side 53 at dette gjør vi først i matematikk og naturfag, for der har vi hatt fagjennomganger. Så sier vi at vi kommer også til å gi dette i oppdrag til faggruppene som skal jobbe videre. Grunnen til at prosessen er lagt opp på den måten, er nettopp at vi skal involvere profesjonen og faggruppene, og at politikerne ikke skal ta alle detaljbeslutningene her. Men jeg er veldig for at vi gjør det vi sier i denne meldingen – altså, jeg er veldig for at vi skal ha fagspesifikke deler. Nå husker jeg ikke ordlyden i de konkrete merknadene om dette, men jeg merker meg at stortingsflertallet er veldig klare – slik jeg oppfatter det – på at

man ønsker konkret at dette også skal skje i engelsk. Samfunnskunnskap og norsk får man da vurdere. Det er et klart og tydelig signal som jeg ikke har noen problemer med, og som jeg også tar med meg videre.

Iselin Nybø (V) [12:17:40]: Representanten Lysbakken viser til representanten Tyvand, som sier at han forutsetter at statsråden tar de signalene som kommer fram i innstillingen, og ber meg om å si det samme. Jeg anser det som en selvfølge at statsråden følger opp de ønskene som Stortinget har, og som Stortinget gir uttrykk for i innstillingen. Så jeg mener at det i utgangspunktet bør være helt unødvendig å presisere, for det er en helt naturlig del av en statsråds ansvar.

Når jeg først er her oppe, vil jeg benytte anledningen til å takke for en god debatt. Det er jo slik når vi har en debatt som drar litt ut i tid, at vi ender opp med å diskutere de få tingene som vi faktisk er uenige om, og detaljene i det som vi er uenige om. Men hvis vi løfter blikket litt og ser litt tilbake på starten av denne debatten, er det slik at vi nå gjør noen vedtak, vi gjør noen endringer som i det store og hele er veldig godt mottatt i Skole-Norge. Jeg opplever at vi har en lærerstand, at vi har aktører der ute som er veldig fornøyd med denne prosessen og med de vedtakene som blir fattet nå.

Så kan vi alltid diskutere hvor mye vi endrer. Endrer vi i det hele tatt? Endrer vi litt? Endrer vi mye? Jeg mener at vi endrer, og det er selvfølgelig Stortingets oppgave å dra en sak i den retningen som Stortinget vil at vi skal gå i. Jeg synes egentlig at dette har vært en bra sak. Jeg er glad for at vi har fått en så pass bred enighet om mye av det som er lagt fram i dag, og som Stortinget har valgt å gå inn i og endret. Så jeg tar det som en selvfølge at statsråden følger opp de endringene som er gjort av Stortinget.

Trond Giske (A) [12:19:50]: Jeg er også enig med representanten Nybø i at det har vært en god debatt, og at det er bredere enighet om skolepolitikken nå enn det kanskje var for en del år siden. Det er heller ikke så rart at det er en ganske bred enighet, for Kunnskapsløftet ble utformet av Søgner-utvalget, meldingen ble utformet av den daværende Bondevik-regjeringen, og læreplanene ble iverksatt av Stoltenberg-regjeringen. Så her har vi alle både ansvar og skyld. Og det er interessant å se at hver gang PISA-resultatene går opp, springer alle først i køen for å si at det var de som sto bak Kunnskapsløftet, og hver gang de går ned, sier alle at nei, det var de andre som laget det – vi har vært med på det, alle sammen. Derfor synes jeg vi kan være samstemte også i å være kritiske til det som ikke virker.

Det som er en veldig tydelig tilbakemelding i evalueringene, er at Kunnskapsløftet har bidratt til for mye lokalt byråkrati, lokalt læreplanarbeid har blitt veldig omfattende. Det var altså ikke noe i Søgner-utvalget eller i stortingsmeldingen som tilsa at man skulle ha læreplanmål bare for 2., 4., 7. og 10. klasse; dette ble laget i departementet etter initiativ fra, vil jeg formode, politisk ledelse. Det har ført til veldig mye ekstraarbeid. Direktoratet lager veiledninger til lokalt læreplanarbeid, de lager reviderte veiledninger til lokalt læreplanarbeid, og evalueringen viser at dette har gitt store forskjeller og har hatt liten pedagogisk verdi. Selvfølgelig må man operasjonalisere målene og utforme sine undervisningsplaner, men å sitte og

lage omfattende læreplaner ved hver enkelt skole er en meningsløs bruk av tid.

Det andre er at i hvert fall de rød-grønne partiene er skuffet over at man ikke går lenger i Ludvigsen-utvalgets retning, i Ludvigsens tilnærming til disse fire kompetanseområdene: fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta og kompetanse i å utforske og skape. Nå kan noe av dette rettes opp gjennom arbeidet med generell del, og statsråden snakket om stråmenn – han konstruerer vel selv en stråmann når han sier at noen vil ha en generell del på bare en halv side. Men vi må ta inn over oss at her har vi også bidratt til å skape et virvar av mål. Vi har visjon, vi har generell del, vi har prinsipper for opplæring, og vi har læringsplakaten, som til sammen utgjør mange mål, sammen med læreplanene og lokale læreplaner, nasjonale tester og internasjonale tester og gjerne kommunale mål, handlingsplaner og mange andre ting. Det som skjer når en får så mange mål, er at ingen mål blir viktige, for en kan ikke styre etter så mange mål samtidig; en må tydeliggjøre og forenkle.

Til slutt: Alt dette handler om å ha ressurser til gjennomføring. Vi trenger gode lærere, vi trenger mange lærere, vi trenger minst av alt kutt i antall lærere, slik regjeringen foreslår i sitt statsbudsjett, og vi trenger også å gjøre noe med rekrutteringen til læreryrket. Det har egentlig skjedd en ganske dramatisk nedgang i søkningen til lærerutdanningen under denne regjering. Det er det siste vi trenger. Vi trenger unge mennesker som ønsker å gå inn i skolen, og som har gode arbeidsforhold og ressurser til å oppfylle disse fantastiske målene som vi diskuterer.

Henrik Asheim (H) [12:23:09]: Før denne debatten var noen av oss som har deltatt i debatten nå, i Eidsvollsgalleriet og spilte stortingsspillet som har blitt utviklet, og som var ganske morsomt. Det stortingsspillet burde kanskje hele komiteen ha spilt, for når rød-grønne representanter går opp her og sier at det i Stortinget fremmes en innstilling, Stortinget har møter med organisasjoner, man fremmer forslag, omforenes om store, viktige deler av meldingen, er jo ikke det en korreks, det er jo ikke et nederlag, det er slik demokratiet faktisk fungerer. Og jeg må si jeg er litt enig med representanten Nybø, som sa at denne debatten begynte så bra. Så ble det etter hvert en slags forpostfektning hvor man forsøker å gi inntrykk av at enhver endring av meldingen som Stortinget skal behandle – en svær melding, kjempeviktig for norsk skole – er et nederlag. Det er det ikke, det er ansvarlig demokratisk arbeid. Vi er de folkevalgte, derfor gjør vi også den jobben, og dette er resultatet vi er kommet frem til nå. Som representanten Giske var litt inne på – og jeg er faktisk ganske enig – er Kunnskapsløftet noe som ble utviklet under Bondevik II-regjeringen og implementert av den rød-grønne regjeringen. Så var det i de åtte årene noen uenigheter om hva som skulle inn og ut osv., men faktum er at dette er et ledd i det videre arbeidet. Dette er en videreutvikling, fornying av Kunnskapsløftet som den gangen ble vedtatt, tilpassing av noe av innholdet som gjør at man tar inn over seg en ny tid. Det kan godt hende at handlefriheten på den ene siden også førte til for mange kompetansemål på den andre. Derfor sier både stortingsmeldingen og Stortinget i dag at det er riktig å rydde i

kompetansemålene, slik at det blir tydelig hva elevene faktisk skal kunne.

Bare helt kort til slutt: Når det kommer til det lokale læreplanarbeidet, er ikke grunnen til at komiteen avviser Arbeiderpartiets forslag om at dette nå skal gjøres nasjonalt, at man avviser tilbakemelding fra mange lærere om at det kan bli for omfattende. En del skoler melder også tilbake at kompetansen ute i skolen kanskje ikke er god nok til å gjøre hele det arbeidet. Derfor er det et veldig stort flertall i komiteen som går inn for mer støttemateriell, bedre oppfølging. Men grunnen til at vi avviser å gjøre dette nasjonalt, er at jeg har en enormt stor tro på, og det har det klare flertallet i komiteen også, at ute på den enkelte skole må det gjøres veldig viktig grunnarbeid. Der ute kjenner lærerne elevene sine, der ute kjenner de utfordringene på sin skole – det finnes skoler med veldig få elever, det finnes enorme skoler her i Oslo med flere tusen elever. Og det at man kan gjøre det arbeidet ute, men gi godt støttemateriell, er jeg helt sikker på gir en bedre undervisning for elevene, og derfor støtter vi ikke Arbeiderpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [12:26:10]: Jeg skjønner virkelig ikke argumentasjonen fra Høyre i denne saken, for det skal jo være felles kompetansemål på 2., 4., 7., og 10. trinn, slik som det er i dag. Men så skal man da lage egne

lokale mål på 1., 3., 5., 6., 8. og 9. trinn. Hvorfor man skal ha forskjellig kompetansemål på 8. trinn i matematikk i Drammen og i Drøbak, er helt uforståelig, også hvorfor skal man sitte på hver enkelt skole og lage disse kompetansemålene. Det er tidkrevende, byråkratisk, skaper større forskjeller, og elevene skal uansett nå de samme målene på neste trinn. Så mangfoldet av elever som skal ha ulike mål, gjelder da tydeligvis bare på noen av trinnene oppover. Det vi bør gjøre, er å lage enkle, tydelige kompetansemål på alle trinn der det trengs, eller i annethvert trinn, hvis det er det som trengs, eller tredje hvert trinn, ut ifra hva man trenger, og så gi full frihet til lærerne og skolen til å undervise, bruke metoder, se an elevene sine, operasjonalisere, variere – gjerne avvike, gi frihet til det – men ha en felles plan som er enkel og konkret. Det er det lærerne ber om. Nå blir det kanskje en ny regjering som skal gjennomføre dette, og da tror jeg vi skal ta rådene fra lærerne på alvor.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

A

Forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for terminen 1. januar–31. desember 2017 (Prop. 1 S (2016–2017)) fordeles til stortingskomiteene slik:

ARBEIDS- OG SOSIALKOMITEEN

Rammeområde 7 (Arbeid og sosial)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
600 Arbeids- og sosialdepartementet	
601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	
604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen	
605 Arbeids- og velferdsetaten	3605 Arbeids- og velferdsetaten
606 Trygderetten	
611 Pensjoner av statskassen	
612 Tilskudd til Statens pensjonskasse	
613 Arbeidsgiveravgift til folketrygden	
614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	3614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse
615 Yrkesskadeforsikring	3615 Yrkesskadeforsikring

616	Gruppelivsforsikring	3616	Gruppelivsforsikring
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
634	Arbeidsmarkedstiltak	3634	Arbeidsmarkedstiltak
635	Ventelønn	3635	Ventelønn mv.
640	Arbeidstilsynet	3640	Arbeidstilsynet
642	Petroleumstilsynet	3642	Petroleumstilsynet
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt		
646	Pionerdykkere i Nordsjøen		
648	Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.		
649	Treparts bransjeprogrammer		
660	Krigspensjon		
664	Pensjonstrygden for sjømenn		
666	Avtalefestet pensjon (AFP)		
667	Supplerende stønad til personer over 67 år		
872	Nedsatt funksjonsevne		
2470	Statens pensjonskasse	5470	Statens pensjonskasse
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
2541	Dagpenger		
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
		5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse
2620	Stønad til enslig mor eller far		
2650	Sykepenger		
2651	Arbeidsavklaringspenger		
2655	Uførhet		
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
2670	Alderdom		
2680	Etterlatte		
2686	Stønad ved gravferd		
		5701	Diverse inntekter
		5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs
		5705	Refusjon av dagpenger

Øvrige romertall

Arbeids- og sosialdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Omdisponeringsfullmakter
- IV Fullmakt til overskridelse
- V Tilsagnsfullmakter
- VI Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

VII Fullmakt til nettobudsjettering

Folketrygden

II Folketrygdytelse

ENERGI- OG MILJØKOMITEEN**Rammeområde 12
(Olje og energi)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
1800	Olje- og energidepartementet	4800	Olje- og energidepartementet
1810	Oljedirektoratet	4810	Oljedirektoratet
1811	Statoil ASA		
1815	Petoro AS		
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	4820	Norges vassdrags- og energidirektorat
1825	Energiomlegging, energi- og climateknologi	4825	Energiomlegging, energi- og climateknologi
1830	Forskning og næringsutvikling		
1840	CO ₂ -håndtering	4840	CO ₂ -håndtering
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten
2490	NVE Anlegg	5490	NVE Anlegg

Øvrige romertall

Olje- og energidepartementet

II Merinntektsfullmakter

III Fullmakt til overskridelse

IV Fullmakt til overskridelse

V Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Nr. 1

VI Tilsagnsfullmakter

VII Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning

VIII Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

IX Utbyggingsrelaterte forpliktelser

X Forpliktelser før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

XI Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

XII Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

XIII Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

XIV Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

XV Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

**Rammeområde 13
(Miljø)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
595	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	3595	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur
1400	Klima- og miljødepartementet	4400	Klima- og miljødepartementet
1410	Miljøforskning og miljøovervåking		
1420	Miljødirektoratet	4420	Miljødirektoratet
1422	Miljøvennlig skipsfart		
1423	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
1424	MAREANO		
1425	Vilt- og fisketiltak		
1429	Riksantikvaren	4429	Riksantikvaren
1432	Norsk kulturminnefond		
1471	Norsk Polarinstitut	4471	Norsk Polarinstitut
1472	Svalbard miljøvernfond		
1474	Fram - Nordområdesenter for klima- og miljøforskning		
1481	Klimakvoter		
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak		

Øvrige romertall

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- II Merinntektsfullmakt
- Nr. 1 kap. 595/3595
- IV Utsatt inntektsføring
- V Samfinansiering
- VI Avvikling av Kartverket som forvaltningsbedrift
- VII Bestillingsfullmakt
- XI Opprettelse av poster uten bevilgning

Klima- og miljødepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Fullmakt til overskridelser
- IV Kjøp av klimakvoter
- V Bestillingsfullmakt
- VI Tilsagnsfullmakter
- VII Fullmakt til å inngå forpliktelser
- VIII Utbetaling av tilskudd

- IX Utbetaling til Verdensbankens karbonfond
- X Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid
- XI Utbetaling av renter på tilskudd

FAMILIE- OG KULTURKOMITEEN

Rammeområde 2 (Familie og forbruker)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
231 Barnehager	
800 Barne- og likestillingsdepartementet	
840 Tiltak mot vold og overgrep	
841 Samliv og konfliktløsning	
842 Familievern	3842 Familievern
843 Adopsjonsstøtte	
844 Kontantstøtte	
845 Barnetrygd	
846 Familie- og oppveksttiltak	
847 EUs ungdomsprogram	3847 EUs ungdomsprogram
848 Barneombudet	
853 Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	
854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet	
855 Statlig forvaltning av barnevernet	3855 Statlig forvaltning av barnevernet
856 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere
858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
860 Forbrukerrådet	
862 Positiv miljømerking	
865 Forbrukerpolitiske tiltak	
867 Sekretariatet for Markedsrådet og Forbrukertvistutvalget	
868 Forbrukerombudet	
870 Sekretariatet for Likestillings- og diskrimineringsnemnda	
871 Likestilling og ikke-diskriminering	
873 Likestillings- og diskrimineringsombudet	
2530 Foreldrepenger	

Øvrige romertall

Kunnskapsdepartementet

III Tilsagnsfullmakter

Nr. 1: Kap. 231

IV Diverse fullmakter

Nr. 4 og 5

Barne- og likestillingsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

III Satser for barnetrygd

IV Satser for kontantstøtte

V Sats for engangsstønad ved fødsel og adopsjon

**Rammeområde 3
(Kultur)**

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
300 Kulturdepartementet	3300 Kulturdepartementet
315 Frivillighetsformål	
320 Norsk kulturråd	3320 Norsk kulturråd
321 Kunstnerøkonomi	
322 Bygg og offentlige rom	3322 Bygg og offentlige rom
323 Musikk og scenekunst	3323 Musikk og scenekunst
325 Allmenne kulturformål	3325 Allmenne kulturformål
326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål
328 Museum og visuell kunst	
329 Arkivformål	3329 Arkivformål
334 Film- og medieformål	3334 Film- og medieformål
335 Mediestøtte	
337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk	
339 Pengespill, lotterier og stiftelser	3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

Øvrige romertall

Kulturdepartementet

II Merinntektsfullmakter

Alle kapitler med unntak av kap. 342/3342

III Tilsagnsfullmakter

IV Dekning av forsikringstilfelle

V Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

VI Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

VII Salg av aksjer

FINANSKOMITEEN**Rammeområde 19
(Tilfeldige utgifter og inntekter)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
2309 Tilfeldige utgifter	5309 Tilfeldige inntekter

**Rammeområde 20
(Finansadministrasjon mv.)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1600 Finansdepartementet	4600 Finansdepartementet
1602 Finanstilsynet	4602 Finanstilsynet
1605 Direktoratet for økonomistyring	4605 Direktoratet for økonomistyring
1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og pro- sjektstyring	
1610 Tolletaten	4610 Tolletaten
1618 Skatteetaten	4618 Skatteetaten
1620 Statistisk sentralbyrå	4620 Statistisk sentralbyrå
1632 Kompensasjon for merverdiavgift	
1633 Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	
1650 Statsgjeld, renter mv.	
1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning	
1670 Avsetninger til Den nordiske investerings- bank	
	5341 Avdrag på utestående fordringer
	5351 Overføring fra Norges Bank
	5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretnings- drift
	5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift
	5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Øvrige romertall*Finansdepartementet***II Merinntektsfullmakter**

Nr. 1: Alle kapitler unntatt kap. 21/3021. Nr. 2.

IV Bestillingsfullmakter**V Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter**

Nr. 2

- VI Garantifullmakter
- VII Fullmakt til fortsatt bobehandling
- VIII Fullmakt til å korrigere uopklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap
- IX Nettobudsjetteringsfullmakter

Folketrygden

- II Statstilskudd til finansiering av folketrygden

Rammeområde 21
(Skatter, avgifter og toll)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	5501 Skatter på formue og inntekt
	5502 Finansskatt
	5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum
	5508 Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
	5509 Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen
	5511 Tollinntekter
	5521 Merverdiavgift
	5526 Avgift på alkohol
	5531 Avgift på tobakkvarer mv.
	5536 Avgift på motorvogner mv.
	5538 Veibruksavgift på drivstoff
	5541 Avgift på elektrisk kraft
	5542 Avgift på mineralolje mv.
	5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.
	5547 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier
	5548 Miljøavgift på visse klimagasser
	5549 Avgift på utslipp av NO _x
	5550 Miljøavgift på plantevernmidler
	5551 Avgifter knyttet til mineralvirksomhet
	5555 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.
	5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.
	5557 Avgift på sukker mv.
	5559 Avgift på drikkevareemballasje
	5561 Flypassasjeravgift
	5565 Dokumentavgift
	5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet
	5571 Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdepartementet
	5572 Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet
	5574 Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet
	5576 Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet

- 5577 Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet
- 5578 Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet
- 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet
- 5582 Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet
- 5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser
- 5700 Folketrygdens inntekter

**Rammeområde 22
(Utbytte mv.)**

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	4811 Statoil ASA
	5616 Kommunalbanken AS
	5618 Aksjer i Posten Norge AS
	5622 Aksjer i Avinor AS
	5625 Renter og utbytte fra Innovasjon Norge
	5631 Aksjer i AS Vinmonopolet
	5652 Statskog SF - renter og utbytte
	5656 Aksjer i selskaper under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning
	5680 Statnett SF
	5685 Aksjer i Statoil ASA
	5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank
	5693 Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.

HELSE- OG OMSORGSKOMITEEN

**Rammeområde 15
(Helse)**

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
700 Helse- og omsorgsdepartementet	
701 Direktoratet for e-helse	3701 Direktoratet for e-helse
702 Beredskap	
703 Internasjonalt samarbeid	3703 Internasjonalt samarbeid
710 Folkehelseinstituttet	3710 Folkehelseinstituttet
712 Bioteknologirådet	
714 Folkehelse	3714 Folkehelse
720 Helsedirektoratet	3720 Helsedirektoratet
721 Statens helsetilsyn	3721 Statens helsetilsyn
722 Norsk pasientskadeerstatning	3722 Norsk pasientskadeerstatning
723 Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten	3723 Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten

729	Pasient- og brukerombud	
732	Regionale helseforetak	3732 Regionale helseforetak
733	Habilitering og rehabilitering	
734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	
750	Statens legemiddelverk	3750 Statens legemiddelverk
751	Legemiddeltiltak	
761	Omsorgstjeneste	
762	Primærhelsetjeneste	
765	Psykisk helse og rusarbeid	
769	Utredningsvirksomhet mv.	
770	Tannhelsetjenester	
780	Forskning	
781	Forsøk og utvikling mv.	
783	Personell	
2711	Spesialisthelsetjeneste mv.	
2751	Legemidler mv.	
2752	Refusjon av egenbetaling	
2755	Helsetjenester i kommunene mv.	
2756	Andre helsetjenester	
2790	Andre helsetiltak	

Øvrige romertall

Helse- og omsorgsdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Bestillingsfullmakter
- IV Tilsagnsfullmakter
- V Diverse fullmakter

JUSTISKOMITEEN**Rammeområde 5
(Justis)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
61	Høyesterett		
400	Justis- og beredskapsdepartementet	3400	Justis- og beredskapsdepartementet
410	Domstolene	3410	Domstolene
411	Domstoladministrasjonen		
414	Forliksråd og andre domsutgifter		
430	Kriminalomsorgen	3430	Kriminalomsorgen
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)	3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)

440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten
442	Politihøgskolen	3442	Politihøgskolen
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
445	Den høyere påtalemyndighet		
446	Den militære påtalemyndighet		
448	Grensekommissæren		
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
452	Sentral krisehåndtering		
453	Sivil klareringsmyndighet		
454	Redningshelikoptertjenesten	3454	Redningshelikoptertjenesten
455	Redningstjenesten		
460	Spesialenheten for politisaker		
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
467	Norsk Lovtidend		
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
469	Vergemålsordningen	3469	Vergemålsordningen
470	Fri rettshjelp	3470	Fri rettshjelp
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning		
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre		
473	Statens sivilrettsforvaltning	3473	Statens sivilrettsforvaltning
474	Konfliktråd	3474	Konfliktråd
475	Bobehandling		

Øvrige romertall

Justis- og beredskapsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

Nr. 1 alle kapitler med unntak av kap. 456/3456, kap. 490/3490, kap. 491/3491 og kap. 495/3495. Nr. 2.

III Bestillingsfullmakter

V Videreføring av bobehandling

VI Nettobudsjetteringsfullmakt

VII Stortingets rettferdsvederlagsordning

VIII Avhending av sivilforsvarsanlegg

KIRKE-, UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN**Rammeområde 16
(Kirke, utdanning og forskning)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
200 Kunnskapsdepartementet	
220 Utdanningsdirektoratet	3220 Utdanningsdirektoratet
221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	3222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat
223 Sametinget	
224 Senter for IKT i utdanningen	3224 Senter for IKT i utdanningen
225 Tiltak i grunnsopplæringen	3225 Tiltak i grunnsopplæringen
226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
227 Tilskudd til særskilte skoler	
228 Tilskudd til frittstående skoler mv.	
229 Norges grønne fagskole - Veia	3229 Norges grønne fagskole - Veia
230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem
252 EUs utdannings- og ungdomsprogram	
253 Folkehøgskoler	
254 Tilskudd til voksenopplæring	
255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	
256 Kompetanse Norge	3256 Kompetanse Norge
257 Kompetansepluss	
258 Tiltak for livslang læring	
260 Universiteter og høyskoler	
270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
276 Fagskoleutdanning	
280 Felles enheter	3280 Felles enheter
281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler	3281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler
283 Meteorologiformål	
284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	
285 Norges forskningsråd	
287 Forskningsinstitutter og andre tiltak	
288 Internasjonale samarbeidstiltak	3288 Internasjonale samarbeidstiltak
340 Den norske kirke	
341 Tilskudd til trossamfunn m.m.	
342 Kirkebygg og gravplasser	3342 Kirkebygg og gravplasser
920 Norges forskningsråd	
925 Havforskningsinstituttet	3925 Havforskningsinstituttet

926 Forskningsfartøy
 927 NIFES
 928 Annen marin forskning og utvikling
 1137 Forskning og innovasjon

2410 Statens lånekasse for utdanning

3926 Forskningsfartøy
 3927 NIFES

5310 Statens lånekasse for utdanning

5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Øvrige romertall

Kunnskapsdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Tilsagnsfullmakter
 Alle kapitler med unntak av kap. 231
- IV Diverse fullmakter
 Nr. 1, 2, 3 og 6

Kulturdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
 Kap. 342/3342
- VIII Opphevelse av tidligere vedtak
- IX Opprettelse av post uten bevilgning

Nærings- og fiskeridepartementet

- II Merinntektsfullmakter
 Nr. 1: Kap. 925/3925, 926/3926 og 927/3927. Nr. 3: Kap. 925/927/5574

Landbruks- og matdepartementet

- IV Tilsagnsfullmakter
 Kap. 1137

KOMMUNAL- OG FORVALTNINGSKOMITEEN

Rammeområde 1 (Statsforvaltning)

I

Utgifter

Kap.

20 Statsministerens kontor

21 Statsrådet

24 Regjeringsadvokaten

502 Lønnsoppgjøret i staten - tariffavtalte avsetninger

510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Inntekter

Kap.

3021 Statsrådet

3024 Regjeringsadvokaten

3510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

520	Tilskudd til de politiske partier		
525	Fylkesmannsembetene	3525	Fylkesmannsembetene
530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
531	Eiendommer til kongelige formål	3531	Eiendommer til kongelige formål
532	Utvikling av Fornebuområdet		
533	Eiendommer utenfor husleieordningen	3533	Eiendommer utenfor husleieordningen
540	Direktoratet for forvaltning og IKT	3540	Direktoratet for forvaltning og IKT
545	Datatilsynet		
546	Personvernemnda		
2445	Statsbygg	5445	Statsbygg
		5446	Salg av eiendom, Fornebu

Øvrige romertall

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
 - Kap. 510/3510, 525/3525, 533/3533 og 540/3540
- VIII Fullmakt til nettobudsjettering
- IX Tilsagnsfullmakter
 - Kap. 540
- XII Fullmakter til overskridelse
- XIII Omdisponeringsfullmakter
- XIV Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
- XV Fullmakter som gjelder kuranthusetordningen
- XVI Diverse fullmakter

Finansdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
 - Nr 1: Kap. 21/3021
- III Fullmakter til overskridelse

**Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling og bolig)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
490	Utlendingsdirektoratet	3490	Utlendingsdirektoratet
491	Utlendingsnemnda		
495	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
496	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	3496	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere

497	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	3497	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
550	Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene		
551	Regional utvikling og nyskaping		
553	Omstillingsdyktige regioner		
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling		
560	Sametinget		
561	Tilskudd til samiske formål		
563	Internasjonalt reindriftssenter	3563	Internasjonalt reindriftssenter
567	Nasjonale minoriteter		
580	Bostøtte		
581	Bolig- og bomiljøtiltak		
585	Husleietvistutvalget	3585	Husleietvistutvalget
587	Direktoratet for byggkvalitet	3587	Direktoratet for byggkvalitet
590	Planlegging og byutvikling		
		5312	Husbanken
		5326	Siva SF
2412	Husbanken		
2426	Siva SF		
		5613	Renter fra Siva SF
		5615	Husbanken

Øvrige romertall

Justis- og beredskapsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

Nr. 1: Kap. 490/3490, kap. 491/3491 og 495/3495

IV Tilsagnsfullmakt

IX Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

Kap. 500/3500, 554/3554, 563/3563, 585/3585, 587/3587 og 2412/5312

IX Tilsagnsfullmakter

Kap. 581

Rammeområde 18
(Rammeoverf ringer til kommunesektoren mv.)

I

Utgifter

Kap.

571 Rammetilskudd til kommuner

Inntekter

Kap.

- 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner
- 573 Kommunereform
- 575 Ressurskrevende tjenester
- 576 Vedlikehold og rehabilitering
- 578 Valgdirektoratet
- 579 Valgutgifter

KONTROLL- OG KONSTITUSJONSKOMITEEN

Rammeområde 14 (Konstitusjonelle institusjoner)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1 H.M. Kongen og H.M. Dronningen	
2 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	
41 Stortinget	3041 Stortinget
42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	
43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	
44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhets-tjeneste	
45 Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter	
51 Riksrevisjonen	3051 Riksrevisjonen

Øvrige romertall

Finansdepartementet

- V Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter
- Nr. 1

NÆRINGSKOMITEEN

Rammeområde 9 (Næring)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
900 Nærings- og fiskeridepartementet	3900 Nærings- og fiskeridepartementet
902 Justervesenet	3902 Justervesenet
903 Norsk akkreditering	3903 Norsk akkreditering
904 Brønnøysundregistrene	3904 Brønnøysundregistrene
905 Norges geologiske undersøkelse	3905 Norges geologiske undersøkelse
906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	3906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
910	Sjøfartsdirektoratet	3910	Sjøfartsdirektoratet
911	Konkurransetilsynet	3911	Konkurransetilsynet
912	Klagenemndssekretariatet	3912	Klagenemndssekretariatet
915	Regelrådet		
922	Romvirksomhet		
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
930	Norsk design- og arkitektursenter		
935	Patentstyret	3935	Patentstyret
936	Klagenemnda for industrielle rettigheter	3936	Klagenemnda for industrielle rettigheter
940	Internasjonaliseringstiltak		
950	Forvaltning av statlig eierskap	3950	Forvaltning av statlig eierskap
		3961	Selskaper under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning
1473	Kings Bay AS		
		5325	Innovasjon Norge
		5329	Eksportkreditt Norge AS
2421	Innovasjon Norge		
2429	Eksportkreditt Norge AS		
2460	Garantiinstituttet for eksportkreditt	5460	Garantiinstituttet for eksportkreditt
		5629	Renter fra eksportkredittordningen

Øvrige romertall

Nærings- og fiskeridepartementet

- II Merinntektsfullmakter
 - Nr. 1: Kapitlene 900/3900, 902/3902/5574, 903/3903, 904/3904, 905/3905, 910/3910 og 912/3912.
- IV Fullmakt til å overskride
 - Nr. 1, 2 og 4
- V Fullmakt til å utgifts- og inntektsføre uten bevilgning
- VI Tilsagnsfullmakter
- VII Bestillingsfullmakter
- VIII Garanti fullmakter
- IX Dekning av forsikringstilfeller
- X Utlånsfullmakter
- XI Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til miljøtiltak
- XII Fullmakt til å bortfeste
- XIII Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner
- XIV Endring av statlige eierposter
- XV Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger

**Rammeområde 10
(Fiskeri)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
Kap.		Kap.	
917	Fiskeridirektoratet	3917	Fiskeridirektoratet
919	Diverse fiskeriformål		

Øvrige romertall

Nærings- og fiskeridepartementet

II Merinntektsfullmakter

Nr. 1: Kap. 917/3917. Nr. 2. Nr. 3: Kap. 917/919/5574.

**Rammeområde 11
(Landbruk)**

I

<i>Utgifter</i>		<i>Inntekter</i>	
<i>Kap.</i>		<i>Kap.</i>	
1100	Landbruks- og matdepartementet	4100	Landbruks- og matdepartementet
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet		
1115	Mattilsynet	4115	Mattilsynet
1136	Kunnskapsutvikling m.m.	4136	Kunnskapsutvikling m.m.
1138	Støtte til organisasjoner m.m.		
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer		
1142	Landbruksdirektoratet	4142	Landbruksdirektoratet
1148	Naturskade - erstatninger		
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket		
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen		
1161	Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn		
		4162	Statskog SF - forvaltning av statlig eierskap

Øvrige romertall

Landbruks- og matdepartementet

II Merinntektsfullmakter

III Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

IV Tilsagnsfullmakter

Alle kapitler med unntak av kap. 1137

V Salg av fast eiendom

TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSKOMITEEN

Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
456 Direktoratet for nødkommunikasjon	3456 Direktoratet for nødkommunikasjon
541 IKT-politikk	
542 Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram	
1300 Samferdselsdepartementet	4300 Samferdselsdepartementet
1301 Forskning og utvikling mv.	
1310 Flytransport	
1311 Tilskudd til regionale flyplasser	
	4312 Avinor AS
1313 Luftfartstilsynet	4313 Luftfartstilsynet
1314 Statens havarikommisjon for transport	
1320 Statens vegvesen	4320 Statens vegvesen
1321 Nye Veier AS	
	4322 Svinesundsforbindelsen AS
1323 Vegtilsyn	
1330 Særskilte transporttiltak	
	4331 Infrastrukturfond
1352 Jernbanedirektoratet	4352 Jernbanedirektoratet
1354 Statens jernbanetilsyn	4354 Statens jernbanetilsyn
1356 Bane NOR SF	
1360 Kystverket	4360 Kystverket
1361 Samfunnet Jan Mayen og Loran-C	4361 Samfunnet Jan Mayen og Loran-C
1370 Posttjenester	
1380 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	4380 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
	5619 Renter av lån til Avinor AS
	5624 Renter av Svinesundsforbindelsen AS

Øvrige romertall

Justis- og beredskapsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

Nr. 1: Kap. 456 /3456.

Samferdselsdepartementet

II Merinntektsfullmakt

III Fullmakt til overskridelse

IV Tilsagnsfullmakter

- V Fullmakt til forskuttering
- VI Fullmakter til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
- VII Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for drifts- og vedlikeholdsarbeider
- VIII Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for riksvegferjedriften
- IX Fullmakt til å pådra statens forpliktelser for Nye Veier AS
- X Salg og bortfeste av fast eiendom
- XI Investeringsramme for transporttiltak i fylkene
- XII Oslopakke 3
- XIII Restverdisikring for eksisterende materiell, oppgradering av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell
- XIV Opprettelse av post uten bevilging
- XV Fullmakt til å aktivere driftskreditt til Bane NOR SF i statens kapitalregnskap
- XVI Overføringer til og fra reguleringsfondet
- XVII Fastsettelse av bompengesatser

UTENRIKS- OG FORSVARSKOMITEEN

Rammeområde 4 (Utenriks)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
100 Utenriksdepartementet	3100 Utenriksdepartementet
103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	
104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
115 Næringsfremme-, kultur- og informasjonsformål	
116 Deltaking i internasjonale organisasjoner	
117 EØS-finansieringsordningene	
118 Nordområdetiltak mv.	
119 Globale sikkerhetstiltak	
140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	
141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
144 Fredskorpset	
150 Bistand til Afrika	
151 Bistand til Asia	
152 Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika	
153 Bistand til Latin-Amerika	
160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling	
161 Næringsutvikling	
162 Overgangsbistand/sårbare stater og regioner	
163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
164 Fred, forsoning og demokrati	
165 Forskning, kompetanseheving og evaluering	

- 166 Klima, miljø og fornybar energi
- 167 Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)
- 168 Kvinneres rettigheter og likestilling
- 169 Global helse og utdanning
- 170 FN-organisasjoner mv.
- 171 Multilaterale finansinstitusjoner
- 172 Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak
- 480 Svalbardbudsjettet

Øvrige romertall

Utenriksdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Omdisponeringsfullmakt
- V Agio/Disagio
- VI Bruk av opptjente rentemidler
- VII Tilsagnsfullmakter
- VIII Garantifullmakter
- IX Dekning av forsikringstilfelle
- X Toårige budsjettvedtak
- XI Ettergivelse av fordringer
- XII Utbetaling av tilskudd
- XIII Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev
- XIV Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale banker og fond
- Alle unntatt nr. 10
- XV Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI)

Rammeområde 8 (Forsvar)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1700 Forsvarsdepartementet	4700 Forsvarsdepartementet
1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg
1716 Forsvarets forskningsinstitutt	
1720 Felles ledelse og kommandoapparat	4720 Felles ledelse og kommandoapparat
1723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet	4723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet
1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	4725 Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben
1731 Hæren	4731 Hæren
1732 Sjøforsvaret	4732 Sjøforsvaret
1733 Luftforsvaret	4733 Luftforsvaret
1734 Heimevernet	4734 Heimevernet

1735 Etterretningstjenesten

1740 Forsvarets logistikkorganisasjon

1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

1761 Nye kampfly med baseløsning

1790 Kystvakten

1791 Redningshelikoptertjenesten

1792 Norske styrker i utlandet

1795 Kulturelle og allmenntilgittige formål

4740 Forsvarets logistikkorganisasjon

4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

4790 Kystvakten

4791 Redningshelikoptertjenesten

4792 Norske styrker i utlandet

4795 Kulturelle og allmenntilgittige formål

4799 Militære bøter

Øvrige romertall

Forsvarsdepartementet

II Merinntektsfullmakter

III Bestillingsfullmakter

IV Tilsagnsfullmakter

V Nettobudsjettering av salgsomkostninger

VI Personell

VII Investeringsfullmakter

VIII Fullmakter vedrørende fast eiendom

IX Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

X Andre fullmakter

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt

B

Prop. 1 LS (2016–2017) Skatter, avgifter og toll 2017 behandles av finanskomiteen, jf. ramme-område 21.

C

Kap. 2800/5800 Statens pensjonsfond utland, kap. 5999 Statslånemidler, statsbudsjettets 90–99-poster, forslag til vedtak II og III under Andre fullmakter, III og X under Kommunal- og moderniseringsdepartementet, III og IV nr. 3 under Nærings- og fiskeridepartementet, IV og XIV nr. 10 under Utenriksdepartementet og V nr. 2 under Olje- og energidepartementet, behandles av finanskomiteen utenfor rammeområdene.

D

Utenriks- og forsvarskomiteen avgir innstilling om svalbardbudsjettet.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Som nytt varamedlem til Kringkastingsrådet i stedet for Ingvil Smines Tybring-Gjedde velges Fredrik Färber, Oslo.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tolv forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Christian Tynning Bjørnø på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Henrik Asheim på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslag nr. 6, fra Christian Tynning Bjørnø på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 7, fra Anders Tyvand på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti

- forslagene nr. 8–10, fra Anne Tingelstad Wøien på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 11, fra Anne Tingelstad Wøien på vegne av Senterpartiet
 - forslag nr. 12, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- Det votes over forslag nr. 12, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan endringer i fag- og timefordelingen bedre kan ivareta fremtidens kompetansebehov.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 95 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.38.54)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 11, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av lokalgitt praktisk eksamen i fagene musikk, kunst og håndverk, kroppøving og mat og helse som trekkfag etter 10. trinn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 94 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.39.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at det ikke kan stilles lokale krav til kartlegging og dokumentasjon ut over det som kreves i forskriftene til opplæringsloven.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.39.36)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8 og 10, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre nasjonale prøver som utvalgsprøver.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om ett praktisk-estetisk fag som obligatorisk i grunnskolelærerutdanningen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.40.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om innføring av kompetansekrav for lærere som skal undervise i praktisk-estetiske fag.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.40.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et forslag om å innføre en 6. grunnleggende ferdighet som skal styrke elevenes kompetanse i å utforske og skape. Kreativitet, innovasjon, problemløsning og kritisk tenkning må være hovedkomponentene i den nye grunnleggende ferdigheten.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 70 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.40.55)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en gjennomgang av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet (NKVS) og komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan kvalitetsvurderingssystemet kan videreutvikles og endres i tråd med anbefalingene til Ludvigsen-utvalget. Planen skal ivareta skolens brede kunnskapssyn, bygge på tillit til lærerne og legge til rette for økt profesjonelt handlingsrom.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en åpen og inkluderende prosess for utformingen av en fornyet generell del av læreplanen, for deretter å legge saken frem for Stortinget.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen begynne fagfornyelsen i fagområdene og ikke i enkeltfag, og la de fire kompetanseområdene som Ludvigsen-utvalget foreslår, være retningsgivende for de prioriteringer som legges til grunn.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak om hvordan praksisdelen av lærerutdanningen kan styrkes vesentlig utover regjeringens forslag om 110 dager.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.41.22)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 5, fra Høyre, Fremskrittspartiet, og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ordning for økt fleksibilitet i den nasjonale timefordelingen som ivaretar hensynet til de praktisk-estetiske fagene.»

Presidenten har grunn til å tro at dette blir en skarp votering, og gjør derfor oppmerksom på det.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.42.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen vurdere en gjennomgang av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet (NKVS) og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av våren 2017. Kvalitetsvurderingssystemet skal ivareta skolens brede kunnskapssyn, bygge på tillit til lærerne og legge til rette for økt profesjonelt handlingsrom.

II

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med lærer- og skolelederorganisasjoner vurdere hva sektoren trenger i det lokale arbeidet med læreplan, og utarbeide støttemateriell/veiledninger for å underlette dette arbeidet.

III

Stortinget ber regjeringen sikre at det er lærernes ansvar og faglige skjønn som skal avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen for å nå kompetansemål og oppfylle skolens generelle samfunnsmandat.

IV

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med arbeidet med å fornye læreplanens generelle del og fagfornyelsen sikre et verdiløft i skolen gjennom bedre å innlemme formålsparagrafens fellesverdier i alle fag og på alle nivåer i skolen.

V

Stortinget ber regjeringen om ikke å øke grensen for omprioritering av fag- og timefordelingen fra 5 pst. til 10 pst.

VI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan de praktisk-estetiske fagene i skolen kan styrkes på kort og lang sikt. Planen må også omhandle rekruttering av kvalifiserte lærere til de praktisk-estetiske fagene.

VII

Stortinget ber regjeringen sørge for at kunst- og håndverksfaget beholdes som et samlet fag.

VIII

Stortinget ber regjeringen sørge for at innovasjons- og entreprenørskapskompetanse vektlegges og inkluderes i fornyelsen av fag og læreplanarbeidet.

IX

Stortinget ber regjeringen vurdere å sette av tid på timeplanen til å jobbe med tema som klasse miljø, elevmedvirkning, holdningsarbeid og livsmestring, og komme tilbake til Stortinget om dette på egnet måte. Stortinget forutsetter at regjeringen henter inn vurderinger og synspunkter fra sektor i dette arbeidet.

X

Stortinget ber regjeringen sikre at andelen pedagogikk i ny lærerutdanning ikke blir svekket sammenlignet med dagens grunnskolelærerutdanning.

XI

Stortinget ber regjeringen om ikke å innføre en ny eksamensordning der alle elever må avlegge eksamen i engelsk, matematikk og norsk.

XII

Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan standpunktvurdering og eksamen samlet sett kan gi pålitelig og relevant informasjon om elevenes kompetanse, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan vurderingssystemene bedre kan legge til rette for elevenes læring.

XIII

Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal vurdere på hvilke måter dagens eksamenssystem kan videreutvikles, og hvordan standpunktvurdering og eksamen samlet kan gi pålitelig og relevant informasjon om elevenes kompetanse. Vurdering av elevenes kompetanse på tvers av fag bør inngå i ekspertutvalgets mandat.

Presidenten: Det votes først over I.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 41 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.42.35)

Presidenten: Det votes over II.
Arbeiderpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 70 mot 31 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.43.00)

Presidenten: Det votes over V.
Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.
Presidenten gjør oppmerksom på at dette også er en skarp votering.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 55 mot 44 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.43.31)

Presidenten: Det votes over VII, X og XIII.
Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 54 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.44.00)

Presidenten: Det votes over XI.
Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 48 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.44.23)

Presidenten: Det votes over III, IV, VI, VIII, IX og XII.

Votering:

Komiteens innstilling til ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

XIV

Meld. St. 28 (2015–2016) – om Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 4 [12:45:12]

Referat

1. Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2015–2016 (Dokument 11 (2015–2016))
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Giske, Marianne Aasen, Martin Henriksen, Tone Merete Sønsterud og Christian Tynning Bjørnø om en nasjonal strategi for digitalisering og oversikt over den digitale tilstanden i norsk skole (Dokument 8:4 S (2016–2017))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet før møtet er hevet? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.46.
